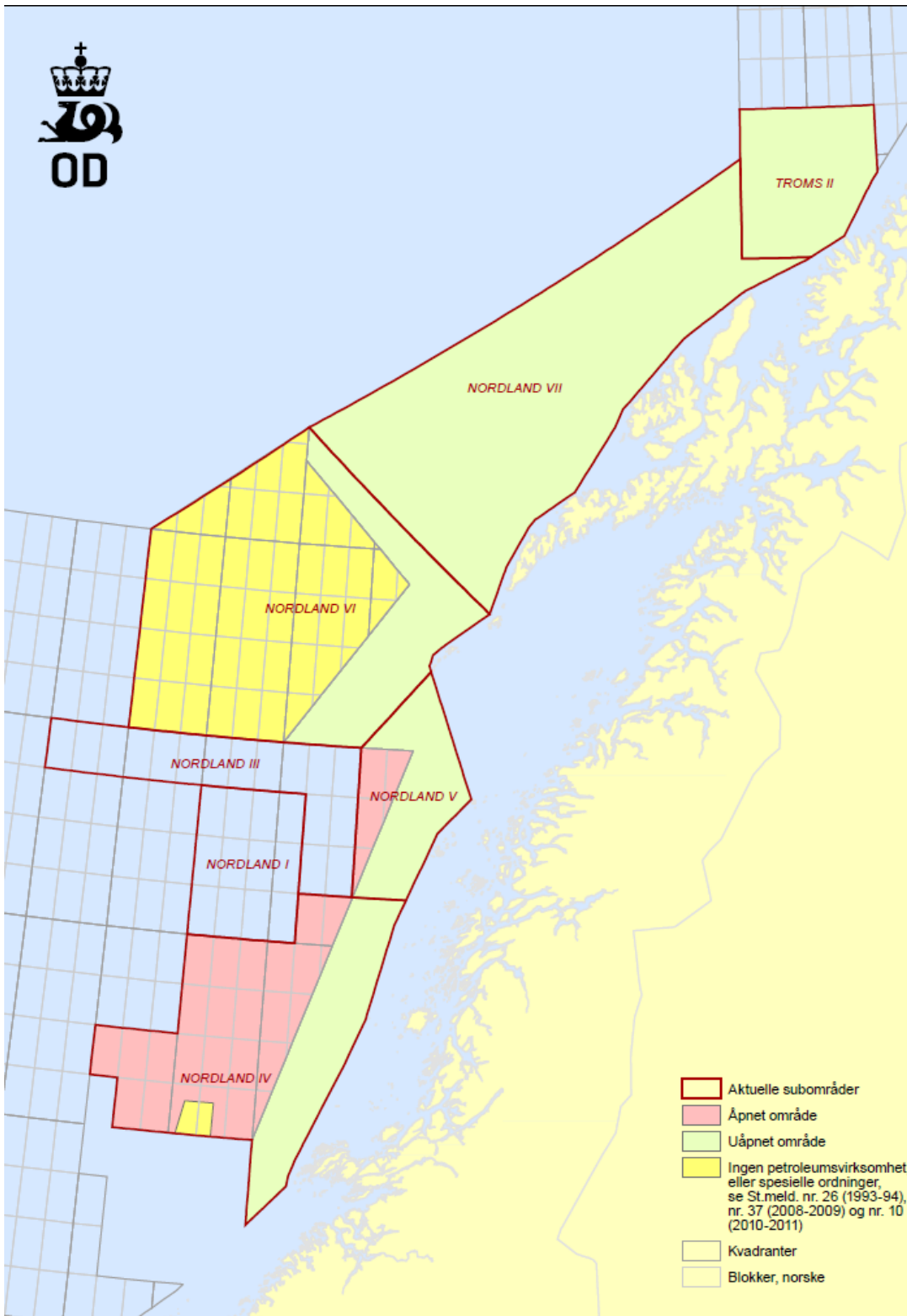

Kunnskapsinnhenting for det nordøstlige Norskehavet

Program for ”Kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet”.

Desember 2011

1. Bakgrunn

Stortinget la våren 2011 nye rammer for petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet, jf. Meld. St. 10 (2010-2011) og Innst. 433 S (2010-2011). Dette betyr blant annet at det i inneværende stortingsperiode ikke skal være petroleumsvirksomhet eller bli lyst ut nye blokker i åpne deler av Nordland VI. Videre at det i denne stortingsperioden ikke skal gjennomføres konsekvensutredning etter petroleumsloven i Nordland VII og Troms II eller i uåpnede deler av Nordland IV, V og VI.

I uåpnede deler av Nordland IV og V er det behov for å styrke kunnskapen om petroleumsressursene gjennom seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger i regi av Oljedirektoratet og i dialog med fiskerinæring og fiskerimyndigheter. Oljedirektoratet sammenstiller datapakker med relevant seismikk fra Nordland VI, VII og Troms II som legges ut for salg.

Det er besluttet at Olje- og energidepartementet (OED) skal gjennomføre en kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av Nordland IV, V, VI, VII og Troms II. I forbindelse med kunnskapsinnhenting for de uåpnede områdene, vil en vurdere behovet for en oppdatering av kunnskapsgrunnlaget også for åpnet areal i Nordland VI. Kunnskapen som samles inn, skal kunne brukes i en eventuell senere konsekvensutredning om petroleumsvirksomhet. Kunnskapen som samles inn, skal også kunne brukes som grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen. Temaene for kunnskapsinnhenting vil blant annet inkludere samfunns- og næringsmessige virkninger og ringvirkninger, herunder virkninger for reiseliv og fiskerinæringen. Temaene vil bli fastsatt i samspill med regionale og lokale myndigheter, sektormyndigheter og fagmiljøer.

2. Prosess

Kunnskapsinnhenting er en åpen prosess med stor grad av samspill med aktører i nærområdene til de aktuelle havområdene. I samarbeid med regionrådene i Salten (og Ofoten), Lofoten, Vesterålen og Sør-Troms, inviterte departementet derfor til åpne innspillmøter i de relevante regioner. Innspillmøter ble avholdt i Harstad, Stokmarknes, Svolvær og Bodø i august 2011. Et tilsvarende innspillmøte ble avholdt i Oslo i september 2011. Øvrige sektordepartementer er holdt orientert om prosessen gjennom den såkalte Styringsgruppen for forvaltningsplaner. OED har, som del av arbeidet for å fastsette programmet for kunnskapsinnhenting, også hatt møter med relevante fageter som Direktoratet for Naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Klima- og forurensningsdirektoratet, Kystverket og Norsk Polarinstitutt. Det er også gitt en redegjørelse om prosessen til direktoratsgruppen "Faglig Forum" for både forvaltningsplanen for Norskehavet og forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

En oppsummering av innspillene mottatt på innspillmøtene er gitt i Del II av dette dokumentet. Innspillene er også tidligere lagt ut på departementets nettsider: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/aktuelt/nyheter/2011/ki---kunnskapsinnhenting.html?id=653627>

På innspillmøtene og gjennom departementets nettsider er det anmodet om å sende inn skriftlige innspill til prosessen. Frist for innspill ble satt til 1. oktober 2011. Det er mottatt kommentarer fra 39 parter (organisasjoner og privatpersoner):

1. Andøy Fiskarlag
2. Ballstad & Skottnes Fiskarlag
3. Bø Arbeiderparti
4. Destinasjon Lofoten AS
5. Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja
6. Forskningsrådet
7. Hans Einar Haldorsen
8. Innovative Opplevelser
9. Konkraft
10. Kurt Karlsen (Øksnes Fiskarlag)
11. Landsorganisasjonen Norge (LO)
12. Lederne
13. Logistikk og transportindustriens landsforening
14. Maritimt Forum Nord
15. Musken senter
16. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom
17. NHO Troms
18. Nordland fylkes Fiskarlag
19. Nordland Fylkeskommune
20. Norges Fiskarlag
21. Norges Kystfiskarlag
22. Norsk Industri
23. Norsk Kystklimasenter
24. Norut Alta
25. OLF - Oljeindustriens Landsforening
26. Ordføreren i Vågan
27. OSO-Maritim AS
28. Opplevelser i Nord – kunnskapsbasert verdiskaping
29. Røst kommune
30. Salten Regionråd
31. Scanera Engineering
32. Statens Kartverk Bodø
33. Steinar Sørensen
34. Torfinn Bendiksen Invest AS
35. Troms Fylkeskommune
36. Vesterålen Fiskeripark AS
37. Vesterålen Regionsråd
38. Værøy Fiskarlag
39. Willy Olsen

En oppsummering av innsendte innspill og departementets vurdering av disse er gitt i Del III av dette dokumentet. De fullstendige høringsuttalelsene er tilgjengelige på OEDs nettsider:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/aktuelt/nyheter/2011/ki-kunnskapsinnhenting.html?id=653627> .

Basert på innspillene og departementets vurderinger er det i foreliggende dokument presentert tema for kunnskapsinnhenting som planlegges dekket i prosessen. Figur 1 indikerer tidsplanen for Kunnskapsinnhenting.

Tidsløp \ Aktivitet	2011					2012											
	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Innspillmøter																	
Fastsetting tema for KI																	
Anbudsprosesser																	
Kunnskapsinnhenting																	
Sammenstillingsrapport																	
Kommentering																	

Figur 1. Retningsgivende tidsløp for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

Enkelte av temaene for kunnskapsinnhenting vil være gjenstand for eksterne studier etter offentlig anbudskonkurranse. En ekstern studie kan dekke flere tema. For andre tema vil det være aktuelt med kunnskapsinnhenting og diskusjon gjennom arbeidsmøter og andre dialogfora, intervjuer osv.

Resultatene fra kunnskapsinnhenting vil bli presentert i en sammenstillingsrapport. Denne rapporten vil gjøres tilgjengelig for kommentering.

Foreliggende dokument er strukturert med en inndeling i tre deler:

- Del I. Oversikt med kort beskrivelse av temaene for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet
- Del II. Oppsummering av innspill mottatt på innspillmøtene
- Del III. Oppsummering av mottatte skriftlige innspill, med OEDs vurdering av disse

3. Andre prosesser

Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet gjennomfører kunnskapsinnhenting om virkninger og ringvirkninger av økt satsing på verdiskaping som reiseliv og fiskerirelaterte virksomheter. Kunnskapen som samles inn, skal kunne brukes som grunnlag for neste oppdatering av forvaltningsplanen. Temaene for

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

---

kunnskapsinnhenting vil blant annet inkludere samfunns- og næringsmessige ringvirkninger fastsatt i samspill med regionale og lokale myndigheter.

Del I. Forslag til tema for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

De identifiserte kunnskapsbehov er kategorisert i følgende hovedkategorier:

- A. Petroleum
- B. Virkninger for samfunn, herunder næringsmessige ringvirkninger
- C. Virkninger for fiskeri
- D. Virkninger for reiselivsnæring
- E. Miljøforhold og miljørisiko
- F. Beredskap mot akutt forurensning

A. Petroleum

	Tema A Petroleum	Beskrivelse	Begrunnelse
A1	Scenarier for petroleumsvirksomhet	Etablere scenarier for petroleumsvirksomhet basert på kunnskap om petroleumsressurser i området, herunder antatt geografisk plassering, utvinningsstrategi, volumer, utbyggingsløsninger og tidsaspekt.	Scenariene vil danne et grunnlag for å kunne vurdere positive og negative virkninger i andre temastudier. Arbeidet vil gjøres av Oljedirektoratet, og bygger på tidligere arbeid, herunder rapporten "Petroleumsressurser i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja" (OD 2010).
A2	Utbyggingsløsninger	Vurdere ulike utbyggingsløsninger. Utredningen vil analysere ulike løsninger, herunder konsepter som ikke er omfattet av scenarier for petroleumsvirksomhet under A1 og belyse når utbygginger til havs og med ilandføring er økonomisk rasjonelt.	Det er kommet forslag om innovative utbyggingsløsninger som det er viktig å se nærmere på. Det er videre viktig å bedre forståelsen for når en utbygging til havs og en med ilandføring er mest rasjonelt.

B. Virkninger for samfunn, herunder næringsmessige ringvirkninger

	Tema B Samfunn	Beskrivelse	Begrunnelse
B1a	Statusbeskrivelse og fremtidsutsikter for lokalt/regionalt næringsliv.	Utarbeide en oppdatert beskrivelse over relevant lokalt/regionalt næringsliv; omfang, kompetanse, styrker og svakheter. Utviklingstrekk uten petroleumsvirksomhet (0-	For å kunne vurdere virkninger av petroleumsvirksomhet og mulighetene for lokale/regionale ringvirkninger, er det nødvendig med en god statusbeskrivelse

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

	Tema B Samfunn	Beskrivelse	Begrunnelse
		alternativ) beskrives.	over eksisterende næringsliv og utviklingstrekk.
B1b	Virkninger av petroleumsvirksomhet på samfunn og næringsliv	Basert på scenarier for petroleumsvirksomhet, vurdere hva dette vil bety for samfunnsmessig utvikling i regionen.	Scenarier for petroleumsaktivitet danner grunnlag for vurdering av muligheter og virkninger på samfunn og næringsliv.
B2a	Inntekter fra petroleumsvirksomhet.	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet, anslå økonomiske virkninger på nasjonalt nivå.	Petroleumsvirksomheten bidrar vesentlig til statens inntekter. Inntekter fra utvinning av petroleum fra området er en viktig faktor i en vurdering av petroleumsvirksomhet i området.
B2b	Sysselsettingsvirkninger av petroleumsvirksomhet på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet, samt relevant statistikk og modeller, anslå sysselsettingsvirkninger av petroleumsvirksomhet i området på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.	Mulige sysselsettingsvirkninger både lokalt og regionalt, men også på nasjonalt nivå, er en viktig del av kunnskapsinnhenting.
B3	Erfaringer om lokale og regionale ringvirkninger av petroleumsvirksomhet.	Belyse ringvirkninger av petroleumsvirksomhet fra andre deler av norsk sokkel, herunder hva som skal til for å oppnå lokale/regionale ringvirkninger.	Det har kommet innspill om at spesielle virkemidler må tas i bruk for å utløse ringvirkninger av et omfang som har betydning for regionen. Det er videre en oppfatning at næringslivet i regionen, for å kunne vinne viktige oppdrag, bør samle kompetanse og styrke gjennom industriklynger. Det vil være nyttig å belyse disse elementene i lys av erfaringer fra andre regioner i Norge (herunder Hammerfest og Kristiansund).
B4a	Lokal og regional verdiskaping.	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet, klargjøre type og omfang av verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til petroleumsvirksomhet i	Vurdere muligheter for økt verdiskaping knyttet til scenariene.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

	Tema B Samfunn	Beskrivelse	Begrunnelse
		området.	
B4b	Muligheter for ny service- og utviklingsindustri innen leveranser og teknologiutvikling.	Som B4a, men særskilt rettet mot teknologi- og servicebedrifter.	Vurdere muligheter for økt verdiskaping knyttet til scenariene.
B4c	Endringer i eksisterende næringsliv og sysselsettingsmønster.	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet, vurdere hvordan petroleumsvirksomhet i området vil kunne påvirke eksisterende næringsliv, og hvordan dette igjen kan påvirke sysselsetningen.	En ny virksomhet i et område kan medføre store endringer. Basert på et lokalt perspektiv, vurdere type og omfang av virkninger.
B5	Konsekvenser av akutte utslipp for lokalsamfunn / lokalt næringsliv.	Basert på oppdaterte statusbeskrivelser og scenarioer for petroleumsvirksomhet, bygge videre på tidligere studier om temaet for å klargjøre virkninger av akuttutslipp på lokalsamfunn og lokalt næringsliv.	Et større akuttutslipp vil påvirke næringsliv og lokalsamfunn. Erfaringer fra nyere hendelser, sett i sammenheng med oppdatert kunnskap om lokalsamfunn og næringsvirksomhet, vil bedre forståelsen av virkninger som kan forventes.
B6	Muligheter og utfordringer for lokalsamfunn og kommuner.	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet og erfaringer fra eksempelvis Hammerfest, vurdere virkninger for lokalsamfunn. Klargjøre inntektsmuligheter og behov relatert til kommunale tilbud og infrastruktur. Utredningen skal inkludere sekundære virkninger i samfunnet.	Offentlig sektor kan stå ovenfor administrative utfordringer, inntektsmuligheter, investeringsbehov og endrede driftskostnader ved ny virksomhet og vekst. Behov for å fremskaffe mer konkret kunnskap om muligheter og utfordringer.
B7	Infrastrukturtiltak og logistikk	Basert på scenariene for petroleumsvirksomhet, vurdere behov for ny infrastruktur og logistikk-løsninger, herunder strømforsyning og transportløsninger.	Petroleumsvirksomhet i nye områder vil stille krav til infrastruktur og logistikk-løsninger. Det er viktig å belyse eventuelle framtidige behov.
B8	Kompetanse og utdanning	Ut fra scenariene for petroleumsvirksomhet, vurdere kompetansebehov (type og omfang) og tiltak for tilpasset utdanning, tiltak for økt involvering av universitets- og	Ny virksomhet vil stille krav til spesifikk kompetanse. Det er viktig å forstå hvilken kompetanse befolkningen i området må besitte for å oppnå lokal rekruttering.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

	Tema B Samfunn	Beskrivelse	Begrunnelse
		høgskolemiljøene i nord ift. utviklingen av petroleumsnæringen og muligheter/mekanismer for kompetanseoverføring fra maritime sektorer til petroleum.	

C. Virkninger for fiskeri og havbruk

	Tema C Fiskeri	Beskrivelse	Begrunnelse
C1	Beskrivelse av fiskerivirksomhet på lokalt nivå, inkludert utviklingstrender.	Innhente ny kunnskap om lokale fiskerier; sted, type, sesong osv. Dialog med relevante fiskerioorganisasjoner /lokallag samt Kystvakten.	Det har kommet innspill om at fartøysporingsdata som grunnlag for beskrivelse av fiskerivirksomheten i området, ikke gir en tilstrekkelig beskrivelse av lokale fiskerier med mindre fartøy. Beskrivelsen vil gi et bedret grunnlag for vurdering av virkninger av petroleumsvirksomhet og eventuelle tiltak.
C2	Sameksistens med fiskeri og havbruksvirksomhet ved: 1. normal drift og 2. ved akuttutslipp.	Vurdere arealkonflikter mellom fiskeri og petroleum basert på scenariene for petroleumsaktivitet og oppdatert kunnskap om lokale fiskerier. Inkludere ringvirkninger i foredlingsindustri og samfunnet for øvrig.	Det har kommet innspill om behov for mer konkrete vurderinger av arealkonflikter relatert til lokal aktivitet. Det er tidligere gjort utredninger som angir mulige virkninger på fiskeri både ved normal drift og ved akuttutslipp. Det er i mindre grad belyst hvordan disse virkningene kan ha sekundære effekter i de neste ledd i verdikjeden og samfunnet for øvrig.
C3	Seismikk og fiskeri	Beskrive kunnskapsstatus og basert på scenarioene for petroleumsvirksomhet, belyse tiltak som legger til rette for sameksistens i lys av særlige utfordringer i området.	Eventuell petroleumsvirksomhet i området skal foregå i sameksistens med fiskerivirksomhet. Det har kommet innspill om at særlig seismikkvirksomhet er en stor utfordring. Det er derfor viktig å identifisere relevante problemstillinger og belyse

	Tema C Fiskeri	Beskrivelse	Begrunnelse
			avbøtende tiltak.

D. Virkninger for reiselivsnæring

	Tema D Reiseliv	Beskrivelse	Begrunnelse
D1	Beskrivelse av turisme- og reiselivsnæringen, inkludert utviklingstrender.	Bransjen er i sterk vekst/endring og en oppdatert beskrivelse av status og verdiskaping, samt forventet utvikling framover, skal etableres.	Vil danne grunnlag for vurdering av positive og negative virkninger av petroleumsvirksomhet.
D2	Virkninger for turisme- og reiselivsnæringen ved 1) normal drift og 2) akuttutslipp.	Basert på scenarioene for petroleumsvirksomhet, vurdere positive og negative virkninger for turisme- og reiselivsnæringen.	Grunnlagsstudiene for oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten analyserte mulige negative virkninger ved normal drift og ved akuttutslipp. Tidligere studier har også vist potensial for økning innen spesielt reiselivsnæring (hotell) og restaurantbransje. Et oppdateringsbehov basert på nye scenarier for petroleumsvirksomhet og ny kunnskap om bransjene, har blitt spilt inn som tema. Mer kunnskap, bl.a. knyttet til opplevelsesbasert turisme, kan øke forståelsen omkring disse forholdene.

E. Miljøforhold og miljørisiko

	Tema E Miljø	Beskrivelse	Begrunnelse
E1	Risiko ved akuttutslipp (miljørisikoanalyse)	På bakgrunn av scenarier for petroleumsaktivitet, gå gjennom og oppdatere tidligere analyser. Vurdere geografisk dekning, forutsetninger for analysene og metodikk, spesifikke gass/kondensat-case, ny teknologi og ny kunnskap om bl.a. effekter av oljekomponenter.	Kunnskap om miljørisiko er en viktig del av kunnskapsinnhenting. Mye er gjort tidligere, men en gjennomgang av tidligere arbeid og utvidelse av miljørisikoanalyser til også å omfatte uåpnet del av Nordland IV og V er nødvendig.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

	Tema E Miljø	Beskrivelse	Begrunnelse
E2	Boretidsbegrensninger	Vurdere effekten av boretidsbegrensninger i letefasen som risikoreducerende tiltak	Basert på tidligere analyser er det klart at enkelte årstider er mindre sårbare enn andre. En vurdering av boretidsbegrensninger i letefasen er viktig for vurdering av både miljørisiko og sameksistens med andre næringer.
E3	Regulære utslipp til sjø	På bakgrunn av scenarier for petroleumsaktivitet, vurdere kunnskapsstatus knyttet til regulære utslipp til sjø, herunder utslipp fra boring og av produsert vann.	Kunnskap om konsekvenser av slike utslipp er ikke tidligere spesifikt utredet for området. Vurderingen vil basere seg på kunnskap fra sokkelen for øvrig, i tillegg til å avdekke eventuelle relevante lokale forhold.

F. Beredskap mot akutt forurensning

	Tema F Oljevern	Beskrivelse	Begrunnelse
F1	Lokale strømforhold; utfordringer for beredskapsaksjoner	Innsamle data, vurdere data og vurdere resultater i beredskapssammenheng.	Kystnært i Lofoten/Vesterålen er det spesielle strømforhold, for eksempel med sterke tidevannsstrømmer og strømsund. Slike forhold vil i stor grad påvirke planlegging og gjennomføring av en oljevernaksjon, men vil også påvirke nøyaktigheten i oljedriftsmodellering på lokalt nivå. Det er igangsatt flere initiativ relevant til dette emnet, herunder arbeid i regi av SINTEF støttet av Nordland Fylkeskommune og fiskeoppdrettere (for spredning av lakselus, men med fokus på strømdata), OLF m.fl. Det arbeides med dataoppløsning på henholdsvis 800m og 160m.
F2	Klargjøre oljevernbehov. Løsninger for styrket beredskap.	Basert på scenarier for petroleumsaktivitet, vurdere oljevernbehov knyttet til petroleumsvirksomhet i området, spesielt i forhold til kystsonen.	Akutt forurensning fra petroleumsvirksomhet i området kan ramme kystsonen. Deler av kystsonen her er spesiell med svært urene farvann (grunner, holmer og skjær) hvor offshore-

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet

---

	Tema F Oljevern	Beskrivelse	Begrunnelse
			relaterte beredskapsløsninger vil møte utfordringer. Mulige infrastruktur- og beredskapsløsninger vil bli belyst.
F3	Effekt av oljeverntiltak	Vurdere effekt av beredskap med og uten petroleumsvirksomhet	Tidligere vurderinger har konkludert at oljevernberedskap tilknyttet petroleumsvirksomheten kan medføre en styrking av den totale beredskapen mot akutt forurensning i et område. Skipstrafikken i deler av området er i økning. En oppdatert vurdering basert på dagens løsninger og kunnskap er ønskelig, sammenstilt mot en løsning uten petroleumsvirksomhet.

Del II. Oppsummering fra innspillmøtene om Kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet 29. – 31. august og 9. september.

Innspillmøter i Harstad, Stokmarknes, Svolvær og Bodø 30.-31. august 2011.

Oppsummering av innspill til Olje- og energidepartementet mottatt i innspillmøtene

---

Olje- og energiminister Ola Borten Moe holdt innledende presentasjon med bakgrunn for arbeidet, beskrivelse av planlagt prosess, samt redegjorde for foreløpige tema som Olje- og energidepartementet har identifisert for kunnskapsinnhenting.

Ved hvert innspillmøte var det forberedte innlegg av sentrale lokale og regionale aktører (kommune, fylkeskommune, næringer og academia). Siste del av hvert møte var viet innspill fra salen, og en rekke innspill og kommentarer ble overbrakt. I tillegg er det åpnet for å sende skriftlige innspill til departementet; kunnskapsinnhenting@oed.dep.no

Denne oppsummeringen refererer de temaer som er spilt inn gjennom innspillmøtene. De enkelte innspill og tema er bevisst angitt uten referanse til de personer som fremmet disse. Temaene er kategorisert i fire hovedkategorier.

1. Samfunns- og næringsmessige muligheter og virkninger

- Samfunnsutvikling (utviklingsscenarioer med og uten petroleumsvirksomhet)
- Ringvirkningsanalyse (behov, muligheter og strategi) for næringer og samfunn på kort og lang sikt
- Virkemiddelbruk for å øke ringvirkninger (administrative, økonomiske, forskning og utvikling, krav i lisenstildelinger, risikokapital private aktører)
- Omstilling av eksisterende næringer ved inn-/utfasing petroleumsvirksomhet, regionalt næringsfond
- Oppdatere statusbeskrivelse/statistikk for reiselivsnæringen og turisme
- Virkninger for reiselivsnæringen og turisme, inkl. samspill fiskeri og image-påvirkning
- Virkninger for fiskeri og havbruk
  - Tydeliggjøre regler på havet (for eksempel seismikkinnsamling)
  - Oppdatere og detaljere kunnskap om lokale fiskerier (tilhørighet, mobilitet, virksomhet utover eksisterende sporingsdata)
  - Forhold som påvirker sameksistens med fiskeri og havbruk (arealbruk, uhell) og tiltak for å unngå at lokale fiskere, fiskeindustri og samfunn blir skadelidende
  - Oppsving observert innen fiskeri i Hammerfest etter Snøhvit; vurdere årsaker og mulig erfaringsoverføring
  - Konsekvenser ved uhell, klargjøre ordninger for ansvar/erstatning
- Virkninger for maritim industri/verkstedindustri
- Virkninger for transport/infrastruktur (herunder kraftnett)
- T-rør og muligheter for industrietablering/-utvikling, for eksempel gass – mineraler
- Muligheter for kobling av industrikompetanse i nord (verdikjeder, industriklynger)
- Klargjøre industrielle rammebetingelser
- Kompetansebygging og utdanning

- Virkninger for kommunene
- Vurdering av verdier (natur, økonomiske, sosiale og kulturelle)
- Tiltak for å begrense konsekvenser etter (olje)uhell (samfunn, næringer)
- Bygge på kunnskap fra Snøhvit følgeforskning (kunnskap om dynamikk knyttet til ny virksomhet)
- Kartlegging av forventninger hos ulike aktører i de ulike faser

2. Miljømessige forhold og virkninger

- Risiko i området med og uten petroleumsvirksomhet, inkludert økende skipstrafikk til Narvik
- Miljøkrav til petroleumsvirksomhet i området, inkl. utslippskrav sjø
- Klargjøre visuell forurensning (fakling, ilandføring)
- Kan petroleumsvirksomhet kombineres med verdensarvstatus?

3. Oljevernberedskap

- Beredskapssituasjon med og uten petroleumsvirksomhet
- Beskrivelse organisering oljevernaksjon
- Krav til oljevernberedskap i området, spesielle krav i kystsonen
- Lokal bidrag til beredskap (beredskapsheimevern), kompetanseoppbygging, beredskapssenter
- Beredskapsfond

4. Utbyggingsløsninger og teknologi

- Fordeler/ulempes ved ilandføring vs. utbygging til havs
- Lokalisering (driftstjenester og ilandføring)
- Muligheter for norsk petroleumsteknologi
- Avising og isforsterkning av fartøyer/innretninger
- Muligheter for bruk av fiskefartøy innen petroleumstjenester (spesialkrav innen oljebransjen forhindrer slike muligheter i dag)
- Utrede tunnelalternativ som utbyggingsløsning, herunder miljø-, sikkerhets- og logistikkmessige forhold
- Områdebetraktninger, ikke kun feltvis fokus

Innspillsmøte i Oslo 9. september 2011.

Oppsummering av innspill til Olje- og energidepartementet mottatt i innspillsmøtet

---

Olje- og energiminister Ola Borten Moe holdt innledende presentasjon med bakgrunn for arbeidet, beskrivelse av planlagt prosess, samt redegjorde for foreløpige tema som Olje- og energidepartementet har identifisert for kunnskapsinnhenting.

Andre del av møtet var viet innspill fra salen, og en rekke innspill og kommentarer ble overbrakt. I tillegg er det åpnet for å sende skriftlige innspill til departementet; kunnskapsinnhenting@oed.dep.no

Denne oppsummeringen refererer de temaer som ble spilt inn gjennom innspillsmøtet. De enkelte innspill og tema er bevisst angitt uten referanse til de personer som fremmet disse. Temaene er kategorisert i tre hovedkategorier.

1. Samfunns- og næringsmessige muligheter og virkninger

- Fokus på samfunnsmessige virkninger og ringvirkninger
- I ringvirkningsanalysen også se på videre (sekundære) virkninger i samfunnet totalt sett
- Muligheter må klargjøres
- Erfaringsdata fra andre områder må benyttes som grunnlag (Kristiansund, Sandnessjøen og Hammerfest)
- Scenarier for samfunnsutvikling må baseres på landsdelens holdning (forventninger) til de relevante næringer
- Riktig og tilstrekkelig kapasitet på lokal kompetanse er viktig. Utdannelse og kompetansebygging er derfor et sentralt tema å utrede.
- Petroleumsvirksomheten vil være helårig og ikke sesongbasert. Viktig premiss i analysene.

2. Miljømessige forhold og oljevernberedskap

- Et arbeid på kartlegging av strømforhold i Lofoten har pågått i ca ett år, og resultater kan stilles til rådighet for KI-prosessen
- Utrede boretidsbegrensninger som risikoreduserende tiltak
- Beredskapsbehov må klargjøres.
- Muligheter for økt samarbeid mellom aktørene må utredes (statlige, kommunale og private aktører)
- Goliat-modellen for kyst- og strandsone videreutvikles og bør vurderes for aktuelt område
- Utrede risikoforhold og beredskapsnivå med og uten petroleumsvirksomhet.
- Utrede grunnlag for etablering av et kunnskapssenter for oljevern i regionen
- Vurdere erfaringer fra oljeuhell i Oslofjorden og se hvordan bruk av petroleumsrelatert oljevernberedskap kan forbedres/økes

3. Utbyggingsløsninger, teknologi og infrastruktur

- Ulike ressurstill, utbyggingsteknologier og eksportløsninger må utredes
- Helhetlige transportløsninger må utredes, ikke stykkevis og delt, for å identifisere gode logistikkløsninger

Del III. Mottatte skriftlige innspill og departementets vurdering

Nedenfor gis en oppsummering av innsendte innspill og departementets vurdering av disse. De fullstendige høringsuttalelsene er tilgjengelige på OEDs nettsider.

Andøy Fiskarlag

Kommentar	Departementets vurdering
<p><u>NEI til alle former for oljevirkosomheter på Nordland VI, Nordland VII og Troms II fordi sameksistens mellom olje og fiskeri er umulig i disse områdene.</u></p> <p>Vårt standpunkt underbygges slik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oljedirektør Bente Nylands uttalelse om at «seismikk er en viktig og mer eller mindre kontinuerlig del av oljevirkosomheter» (Andenes, mai 2007). Utsagnet bekrefter at seismikk er et vedvarende problem for fiskeriene så lenge oljeaktiviteter foregår. 2. Havforskningsinstituttets rapport av 1993 viser skremmeeffekter i en avstand av minst 18 n.m. fra der hvor luftkanonene til enhver tid befinner seg. 3. Seismikkskytinger i nærheten av fiskeriaktiviteter er brudd på havressurslovens § 7 a) og b), § 18 (fordi luftkanoner har samme effekt som sprengstoff) og § 24. 4. Seismikkskytingene i 2007, 2008 og 2009 har påført sesongfiskerier dramatiske reduksjoner i fangster som hvert år har vedvart opptil 2 – 3 måneder etter at seismikkskytingene har blitt avsluttet. 5. Andøy Fiskarlag kan bekrefte at de samme skytingene har redusert det årlige juksafisket etter sei utenfor Andenes og Senja fra å være en meget lønnsom driftsform for den minste delen av kystflåten til å bli et underskuddsforetakende. I 2011 – 2 år etter siste seismikkskyting – er seien ennå ikke vendt tilbake, og den minste delen av kystflåten har derfor mistet store deler av det årlige driftsgrunnlaget.	<p>Kommentaren tas til orientering. Som en del av KI-prosessen vil relevante forhold belyses nærmere, herunder innsamling av seismikk.</p>

Ballstad & Skottnes Fiskarlag

Kommentar	Departementets vurdering
<p><u>Aktiviteten i området utenfor Lofoten.</u></p> <p>De aktuelle områdene har i flere generasjoner blitt benyttet av lokale fiskere med passive redskaper, som garn og line, fra grunnlinjen og helt utover til eggakanten.</p> <p>Store deler av året har det vært driftet etter torsk, hyse, sei, kveite, brosme, lange, og blåkveite i dette området.</p> <p>Den norske trålflåten, og EU flåten har også hatt sine felt, helt inntil 12 mils grensen store deler av året.</p> <p>De senere år har også snurrevadflåten hatt sine felt på Røstbanken, og på Moskenesgrunnen, med til dels stor aktivitet i vinterhalvåret.</p> <p>Sildebestandens vandringsmønster har endret seg de senere år, hvor kystnot, og ringnotflåtens aktivitet har vært konsentrert i disse områdene både høst og vinterstid.</p> <p>Det vises til at flere tusen norske, og utenlandske fiskere har sin arbeidsplass på disse feltene, store deler av året i fiske etter</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Et viktig tema for KI vil være å få frem et bedre virkelighetsbilde av fiskeriaktiviteten lokalt i området. I denne forbindelse vil lokale fiskarlag og andre aktuelle aktører kontaktes.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
hovedsakelig torsk og sild. Dette området er uten tvil det området på Norskekysten med størst fiskeriaktivitet. Detaljer om aktiviteten må innhentes fra kystvaktbasen på Sortland.	
Værforholdene i området kan periodevis være ekstreme, med kuling og storm i lange perioder, spesielt i vinterhalvåret. Med lavtrykk og storm fra Sør og sørvest er det alltid ekstreme strømforhold, hvor fiskeriaktiviteten blir hindret over lengre perioder. Opplysninger om værforholdene i området må innhentes ved metrologiske institutt.	Kommentaren tas til orientering.
Sameksistens mellom petroleumsindustrien og fiskerinæringa vil ikke være mulig med dagens teknologi, og den måten kartleggingen av oljeforekomstene foregår på, med seismikkskyting fra skip. Dette vil skape unødige konflikter, og fiskerinæringen både på havet og på land vil bli den store taperen i området i uoverskuelig fremtid, med de negative ringvirkningene dette vil få både for sysselsettingen, og bosettingen i regionen.	Kommentaren tas til orientering. Det vises til lignende kommentar fra Andøy Fiskarlag.
Dersom det skal utvinnes olje og gass i disse områdene vil det lokale fiskarlaget foreslå at det må bli det aller siste området på Norsk sokkel som det skal utvinnes olje og gass fra. Når alle andre brønner er tomme, og teknologien er vesentlig endret, med tunnelboring over lange avstander, kan det være mulig, også i disse sårbare områdene å utvinne olje og gass i fremtiden.	Kommentaren tas til orientering.

Bø Arbeiderparti v/Tom Tobiassen

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Jeg var styreleder i Nordland Fylkes Fiskarlag (NFF) til i vinter da jeg måtte trekke meg fordi problematikken olje/fisk ble for belastende. Mens jeg fortsatt var styreleder ble det satt i gang et samarbeid mellom fiskere og oljeselskapet North Energy for å tilnærme oss problemstillinger olje/fisk dersom områdene skulle bli åpna. Jeg var leder for dette dialogforumet og det resulterte i en rapport (vedlagt) som i tillegg til å peke på kunnskapshull i Helhetlig Forvaltningsplan også foreslår mulige løsninger for å møte utfordringer og realisere muligheter i samhandling mellom fiskeri og petroleum. Jeg mener at dette er den mest ansvarlige måten som fiskerinæringen og fiskerisamfunn bør jobbe på. Derfor er jeg bekymret når Nordland Fylkes Fiskarlag(NFF) nå har vedtatt at de ikke ønsker å gå inn i en dialog rundt en eventuell samhandling mellom fiskeri og petroleum i LoVeSe før det eventuelt ligger et politisk vedtak om en konsekvensutredning for disse områdene på bordet. Etter min oppfatning er faren ved dette at NFF vil stå dårligere rustet til å synliggjøre og dokumentere de særegne utfordringer og muligheter som en eventuell petroleumsaktivitet utenfor LoVeSe vil generere. Resultatet kan etter min vurdering bli at fiskarlaget begrenser sine muligheter til å ivareta interessene til fiskeriaktiviteten og fiskerisamfunnene ved en eventuell åpning for petroleumsaktivitet.</p> <p>Jeg har i etterkant av min periode som styreleder jobba med å få til et samarbeid mellom UiN, oljeselskap og fiskere for å sikre kvalitet, lokal forankring og troverdighet i kunnskapsinnhenting. Dette arbeidet ble igangsatt, men måtte avsluttes fordi det ble for</p>	Kommentaren tas til etterretning. De oversendte dokumenter vil nyttiggjøres i arbeidet med KI.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>kontroversielt. Dette arbeidet ble presentert for stortingets miljø og næringskomite i Svolvær tidligere i år. (presentasjon vedlagt).</p> <p>Hensikten med mitt engasjement har vært å sikre at petroleumsvirksomheten ikke skal fortrenge eksisterende næringer. Vi håper med denne henvendelsen å uttrykke bekymring for at vi ikke klarer å få til en kunnskapsinnhenting på en god nok måte. Det kan virke som om det er vanskelig å utforme et institusjonelt system som både får faglig tyngde og politisk aksept.</p> <p>Etter min mening både må og skal kunnskapsinnhentingene være lokalt og regionalt forankret, og jeg vil avslutningsvis peke på at områdene i Vesterålen har politisk oppbygde institusjoner, som utviklingsselskapet Vesterålen Fiskeripark og omstillingsselskapet BØKS A/S, som sammen med lokale næringsforeninger kan være i stand til å bidra i forbindelse med kunnskapsinnhenting. Samtidig vil jeg peke på rapporten fra dialogforumet som et grunnlag for hvilke kunnskapshull og problemstillinger som eksisterer. Med bruk av kompetanse fra næringsutøvere og lokale/regionale institusjoner vil det bli mulig for anerkjente forskningsmiljø å samarbeide for å sikre kvaliteten og styrke legitimiteten til kunnskapsinnhenting</p>	

Destinasjon Lofoten

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Destination Lofoten AS er markedsføringsenhet for reiselivet i Lofoten. Selskapet eies av samtlige kommuner i Lofoten, hovedtyngden av reiselivsbedrifter i regionen og andre næringsaktører i Lofoten.</p> <p>Styret i Destinasjonsselskapet vil fremheve reiselivets betydning for regioner. Reiselivet er i dag den største landbaserte næringen i Lofoten. Det er derfor svært viktig at reiseliv sees på som en vesentlig næring og blir underlagt en særskilt behandling i forbindelse med kunnskapsinnhenting. Med så stor betydning som reiselivet har for denne regionen vil det ikke være tilfredsstillende å behandle reiseliv sammen med "andre lokale næringer".</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Effekter for reiselivet vil ha en naturlig plass i kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet.</p>

Folkeaksjonen oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Helhetlig næringsstruktur</p> <p>Lofoten, Vesterålen og Senja er områder rike på både naturgitte og kulturelle ressurser. Dette er Norges viktigste fiskeriområde, og fiskeriene har som næring avgjørende betydning for lokalsamfunnene, både økonomisk, sosialt og kulturelt. Andre viktige næringer er reiseliv (i bred forstand), oppdrett, verftsindustri og næringsmiddelproduksjon.</p> <p>Det er viktig å poengtere at disse næringene i stor grad er komplementære, det vil si at de samarbeider og styrker hverandres produkter/tjenester. For eksempel er verftsindustrien avhengig av vedlikeholdsoppdrag fra fiskeflåten, og reiselivet i regionen selger ikke bare natur, men også opplevelser/kultur basert på de rike fiskeriene. Dersom fiskere får erstatning for å la være å fiske i et område, vil det gå ut over leveransene av råstoff i nærliggende</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Sekundære effekter vil belyses i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>fiskemottak. Det vil igjen kunne føre til leveranseproblemer og omdømmeproblemer, og ikke minst for mulig permitteringer av ansatte på land. Dette vil igjen få følger for hele lokalsamfunnet. Det er derfor svært viktig å se de etablerte næringene i regionen i et slikt helhetlig perspektiv når man skal vurdere samfunnsmessige virkninger av petroleumsvirksomhet i vårt område. Konsekvenser for en næring vil med stor sannsynlighet påvirke andre næringer i regionen, og dermed gi store samfunnsmessige virkninger.</p>	
<p>Fortrengning/konkurranse Den mest nærliggende utfordringen mht sameksistens mellom petroleumsvirksomhet og etablerte næringer ligger i fortrenningsmekanismer. Dvs arealkonflikter, slik vi har sett omkring de siste års seismikkskyting, men også den visuelle forurensningen et ilandføringsanlegg vil ha for reiselivet. (Som vist i Asplan viaks rapport om konsekvenser for reiseliv, 24/3-10). Vi vil samtidig be departementet om å løfte fram en annen viktig mekanisme, nemlig hvordan eventuell petroleumsvirksomhet kan fortrenge etablerte næringer i regionen mht rekruttering av arbeidskraft og tjenester. Arbeidsledigheten i regionen er svært lav, og det er stor konkurranse om dyktige fagfolk, blant annet i verftsindustrien. Reiselivet er i sterk vekst, og trenger både entreprenører og transportarbeidere. Petroleumsvirksomhet konkurrerer også direkte med fiskeriene om arbeidsfolk med maritim utdanning/erfaring. Dersom petroleumsvirksomhet medfører mange nye arbeidsplasser og oppdrag for lokalt næringsliv, vil dette kunne få store negative konsekvenser for de etablerte næringene i regionen.</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Behov for kompetanse og konkurranse om ressurser vil være en del av KI.</p>
<p>Verdien av oljefritt omdømme Merkelappen Lofoten, fisk fra en oljefri region, sterke og friske reiselivsopplevelser i en oljefri miljøregion – alle disse verdiene er viktige for næringslivet i regionen. Både reiselivet og fiskeriene profitterer på et godt omdømme, og en beslutning om at disse områdene skal være petroleumsfrie kan øke markedsverdien for disse næringene. Det er derfor viktig å hente kunnskap, ikke bare om hvorvidt petroleumaktivitet kan føre til svekket omdømme og hva konsekvensene av dette vil kunne bli for etablerte næringer, men også om hva som er oppsiden, altså hvilke muligheter og potensiale for verdiskaping som ligger i å erklære Europas første oljefrie område.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Det påpekte forhold ligger utenfor rammen for foreliggende KI.</p>
<p>Konkrete ringvirkningsscenarier for lokalsamfunnene I de siste års debatt har muligheten for lokalsamfunnene i regionen til å få tilført mange nye arbeidsplasser (spesielt høykompetansearbeidsplasser) og store inntekter vært løftet frem av organisasjoner og selskaper som arbeider for å åpne for oljeboring i området. Løftene om arbeidsplasser og inntekter har imidlertid vært svært lite konkrete. For å få et godt nok beslutningsgrunnlag bør innbyggerne i regionen få vite hva petroleumsvirksomhet kan føre til der de bor. Det bør derfor ses på ringvirkninger og sosiale og samfunnsmessige effekter – både positive og negative – i den enkelte kommune. En slik utredning må bygge på de rent faktiske forhold og strukturer i den enkelte kommune, både mht infrastruktur, geografiske forhold, eksisterende næringsliv og næringsstruktur.</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Det er ambisjonen å få belyst de påpekte forhold som en del av KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Forskningsrådet

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Petroleum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedre kunnskap om ressursanslagene berører tema som geofysikk og geologi, sanntids monitorering av både boreoperasjoner og transport/prosesseringsystemer subsea • Et økende fokus på økonomi knyttet til drift, bl.a. bruk av energi, energigjenvinning, og enklere vedlikehold og vedlikeholdsrutiner basert på nye løsninger og nye materialer (nanoteknologi). • Effekten av klimaendringer på installasjoner i havet 	<p>De påpekte forhold vurderes å ha en for stort detaljeringsgrad til å ble dekket ifm kunnskapsinnhenting.</p>
<p>Samfunn/Petroleum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samfunnseffekter i Nord-Norge ved økt petroleumsaktivitet i denne landsdelen 	<p>Dette vil være et sentralt område i kunnskapsinnhenting.</p>
<p>Miljø og Oljevern</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny og mer effektiv oppsamlingsteknologi • Bedre oljedriftmodeller • Systemer og prosesser som muliggjør mer effektiv koordinering og samhandling under oljevernoperasjoner • Effekten av dispergeringsmidler på fauna • Økosystembasert risikoanalyse. • Utvikle grunnlag for nasjonale og internasjonale regler for sikkerheten innenfor skipsfart og petroleumsvirksomhet 	<p>Kommentaren tas til orientering. Det vil foretas analyser og vurderinger knyttet til oljevern som del av kunnskapsinnhenting, herunder både relatert til teknologi og ressurser. Hva gjelder modeller og metoder, vil vel etablerte modeller og metoder benyttes (jf. det faglige grunnlaget for siste revisjon av HFB). Nasjonale og internasjonale regler for sikkerhet til sjøs ligger utenfor rammen av pågående KI.</p>
<p>Fiskeri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effekter av klimaendringer og utnyttelse av ressursene i havet og på havbunnen. 	<p>Foreslått tema vurderes å ligge utenfor rammen for pågående KI for virkninger av petroleumsvirksomhet.</p>
<p>Samfunn/Fiskeri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltningsmodeller og planprosesser som bidrar til samordning og konfliktløsning mellom sektorer, næringer og forvaltning. • Utvikle grunnlag for nasjonale og internasjonale regler for sikkerheten innenfor skipsfart og petroleumsvirksomhet, både mht. uhell og evt. sabotasje. Dette må inkludere studier av de ulike stater og organers juridiske kompetanse til å regulere og overvåke skipsfart og fiskerier i nordområdene. Stikkord som vern og sikring av biologisk mangfold, verne-soner, skipsleder og skipssikkerhet står her sentralt. 	<p>Foreslåtte tema vurderes å ligge utenfor rammen for pågående KI.</p>
<p>Næringsmessige virkninger og ringvirkninger Dette er et meget sentralt punkt, og vil kreve andre grep enn det forskning per se kan bidra til, men forskning på effekter av ulike tiltak og tilnærminger vil være aktuelt. Polariseringen nord syd er et</p>	<p>Næringsmessige virkninger, ringvirkninger og utdanning/kompetanse er tema som vil adresseres i KI. Involvering av</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
klart element i disse spørsmålene. I tillegg til overnevnte tema er det nødvendig å understreke de utdannings- og kompetanseutviklings-effekter forskning vil ha for rekruttering. Det er derfor viktig at det er utdanningsinstitusjoner i Nord Norge som kan bidra til rekruttering av lokal arbeidskraft og gjennomfører forskning i denne forbindelse – forskningsbasert utdanning.	utdanningsinstitusjoner i Nord Norge anses som viktig i denne sammenheng.

Hans Einar Haldorsen

Kommentar	Departementets vurdering
Har oversendt et ekstrakt av masteroppgave ved Handelshøyskolen i Bodø "Holdninger og erfaringer med bedriftsutvikling gjennom allianse, fusjon og oppkjøp" (med fokus på mindre foretak i Nord-Norge).	Resultater fra oppgaven vil ses i sammenheng med de tema som skal utredes. Etter forespørsel er den fullstendige masteroppgaven mottatt av departementet.

Innovative Opplevelser

Kommentar	Departementets vurdering
Ad. reiseliv som næring i denne regionen i dag Reiselivet i den aktuelle regionen er både etablert som en betydelig næring, og inne i en utviklingsfase der det gjøres og planlegges betydelige investeringer i årene som kommer. I Lofoten er reiseliv allerede en betydelig eksportnæring, med ca. 40% internasjonale overnattinger. Den totale omsetningen av reiselivsvirksomheten i Lofoten ble allerede i 2005 beregnet av TØI til ca. 800 millioner. Med den veksten som har funnet sted etter 2005 anslås dette tallet nå til å være over 1 milliard årlig. I tillegg skjer det for tiden en betydelig profesjonalisering av næringen, og de ledende bedriftene går nå inn i viktige kjøpesterke markeder med helårige potensialer, dvs. de såkalte MICEE-markedene (Meetings, Incentives, Conferences, Events, Exhibitions). Det er derfor svært viktig at reiseliv i kunnskapsinnhentingens sees på som en av de vesentlige næringene i regionen, og at reiseliv som næring blir <i>et selvstendig tema</i> i kunnskapsinnhentingens på linje med fiskeri og petroleum (og at ikke bare behandles under overskriften "andre lokale næringer"). I næringsøkonomisk forstand er reiselivsnæring ikke et entydig begrep, men en fellesbetegnelse på næringer der leveranser til tilreisende utgjør en betydelig andel av produksjonen. Som tilreisende regnes mennesker som er på ferie- og fritidsreise og mennesker på forretnings- og tjenestereise. I en slik forståelse er det viktig å forholde seg til begrepet "reason-to-go", eller grunnen til at reisen til et gitt sted foretas. Innen yrkestrafikk kan reiser til et sted være en funksjon av den nærings- eller samfunnsaktivitet som foregår på stedet. Innen opplevelsesbasert verdiskaping knyttet til ferie- og fritidsreiser kan grunnen til reisen finnes i "gudegitte" naturkvaliteter som vakre landskaper, naturfenomener, arrangementer/festivaler, muligheter for å utøve en hobby (fiske, bedrive fuglekikking, etc.) eller personlige behov (lære noe nytt, slappe av, utfordre seg selv, etc.). Det betyr at det er det natur- og kulturgitte ressursgrunnlaget, foredlet til stedlige opplevelsesmuligheter som danner stedets attraksjonskraft og verdi som reisemål. Og som igjen danner grunnlaget for næringsaktiviteten. Disse opplevelsesmulighetene er	Kommentaren tas til etterretning. Effekter på reiselivet av petroleumsvirksomhet vil adresseres i KI.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>trafikkskaperne, mens andre tilbud (for eksempel et stedlig handelstilbud) blir trafikknytere.</p> <p>For ytterligere å understreke dette poenget vises det til en rapport utarbeidet av Asplan Viak for OED i 2010. (<i>Grunnlagsrapport. Oppdatering av faglig grunnlag for forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten - Konsekvenser for reiseliv i Lofoten-Vesterålen av petroleumsvirksomhet og av akuttutslipp fra skipstrafikk eller petroleumsvirksomhet</i>). Her heter det; “Lofoten og Vesterålen har hittil utviklet seg som reisemål basert på det vi kan kalle en ”gudegitt” attraksjonsverdi og fremstår som svært visuelle destinasjoner. Et søk på bilder som er ”tagget” med tittelen Lofoten på Google gav i februar 2010 158 000 treff på bilder fra Lofoten, 61.000 bilder fra Vesterålen og 152 000 bilder fra Senja. Tilsvarende søk på Geiranger gir eksempelvis 97 000 bilder. Den fantastiske naturen, kystkulturen og fiskeriene med fiskeværene har gradvis tiltrukket seg flere turister i en relativt lang periode. På begynnelsen av 80-tallet startet en mer systematisk satsning på turisme og de første større investeringene i nye bedrifter kom. Dette har fortsatt utover på nittitallet og fram til i dag. Særlig Lofoten er inne i en meget positiv utvikling, og har selv i ”finanskriseåret” 2009 vekst i antall turistankomster. Analyser viser at Nordkapp, Tromsø og Lofoten fremstår som de største trafikkbyggerne for internasjonal turisttrafikk til Nord-Norge. Ferieundersøkelsene som TØI gjennomfører viser generelt sett at de store reisemønstrene for turisme er svært stabile over tid, noe som innebærer at markedets oppfatning av hva som er attraktivt er relativt konstant. Flere av de nye Nasjonale Turistvegene ligger i den aktuelle regionen, dvs. strekningene Lofoten, Andøya og Senja.”</p> <p>Dette sitatet viser med all tydelig sammenhengen mellom det natur- og kulturgitte ressursgrunnlaget og reiselivets attraksjonskraft og utviklingspotensial i denne regionen, som markedsmessig kalles verdens vakreste kyst.</p>	
<p>Prinsipielle betraktninger om behovet for kunnskapsinnhenting</p> <p>Det er viktig at kunnskapsinnhenting for reiselivet inneholder analyser som tar opp i seg et 20-årsperspektiv for utviklingen. Konsekvensanalyser etter loven tar bare opp i seg <i>dagens situasjon</i>, og for en næring som sannsynligvis bare er i en tidlig fase av sin egen utvikling, gir kunnskap som primært fokuserer på nåsituasjon et for snevert bilde av næringens potensial. Slike potensialanalyser er viktig for den politiske debatten og for forståelsen av hva reiseliv kan tilføre denne regionen som framtidig sysselsetter og næringsmessig fundament. Det er vår klare oppfatning at petroleumsnæringen, på vegne av sine interesser, også er opptatt av og gjennomfører denne typen analyser og kunnskapsinnhenting som grunnlag for de politiske avveininger som skal tas i saken.</p> <p>Det er også viktig å forstå at ressursbasert reiseliv i stor grad handler om utvikle næringsvirksomhet som <i>må kunne forrente investeringer på de stedene investeringene er gjort</i>. Man kan ikke flytte reiselivsbygg som er bygd, og man kan bare utvikle produkter som hval- eller nordlyssafari <i>der disse fenomenene finnes</i>. Det betyr at investeringer i det ressursbaserte reiseliv må kunne sees i 20/30-års perspektiver når det gjelder forrentning av viktige produksjonsmidler som hotell, rorbuanlegg, havnefasiliteter og attraksjonsbedrifter. Av dette følger det at endringer i ressursgrunnlaget (som ofte kalles <i>opplevelsesrommet</i>, dvs. der man skaper de kommersielle opplevelser som danner grunnlaget for virksomheten) påvirker forutsetningene for lønnsom drift. En illustrasjon på dette kan være at det er vanskelig å selge fenomener</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p> <p>Relevante problemstillinger knyttet til berøringspunkter mellom reiselivsnæringene og petroleumsvirksomhet vil adresseres i KI for petroleumsvirksomhet.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>som midnattssol, nordlys og polarnattstillhet i influensområdet til et stort landbasert industrianlegg med kraftig belysning og fakling.</p> <p>Som følge av denne typen problemstillinger er det viktig at en økt kunnskapsinnhenting handler nettopp om disse problemstillingene. Både reiselivet selv og beslutningstakerne i en så viktig sak som dette har behov for mer kunnskap om <i>hvor</i> og <i>når</i> det oppstår kritiske berøringspunkter mellom næringsutvikling innen ressursbasert reiseliv og petroleumsvirksomhet. Det er viktig å forstå bedre når disse næringene kan leve "side om side", hva som kan løses gjennom god overordnet planlegging (soning) og når man må prioritere den ene framfor den andre.</p> <p>Dette handler også om et <i>risikoaspekt</i>. Reiselivet i Nord-Norge har behov for å tiltrekke seg langsiktige investeringer, og forutsigbarhet ift. det ressursgrunnlaget (kalles ofte <i>opplevelsesrommet</i>) man skal kapitalisere på er viktig. Bærekraftig ressursbasert reiseliv fungerer på samme måte som fiskeri og landbruk. Man kan høste av et stedlig ressursgrunnlag i et langsiktig perspektiv dersom man ikke forringer de produksjonsmessige forutsetningene (overfiske eller utarming av jorda – eller ved en ytre påvirkning, f.eks. forurensning, som påvirker de stedlige produksjonsforutsetningene). <i>Forutsigbarhet</i> for attraktiviteten på det stedlige natur- og kulturbaserte ressursgrunnlaget er derfor en svært viktig del av et risikobilde for investeringer i reiselivet i regionen. Det er behov for mer kunnskap om disse aspektene, fordi det kan påvirke næringenes langsiktige verdiskapingspotensial.</p>	
<p>Behovet for en potensialanalyse med et 20-år perspektiv Det foreligger i skrivende stund (september 2011) planer om betydelige investeringer i større reiselivsprosjekter i Lofoten og Vesterålen. Det foreligger planer om storhotell/kulturhus på Sortland og konseptet for Lofoten Opplevelseshotell på Gimsøy ble nettopp lansert. Svolvær er for tiden en av vinnerne i nordnorsk reiseliv, og det foreligger planer for ytterligere investeringer i byen i tillegg til de betydelige satsningene som er gjort de siste årene. Vikingmuseet Lofotr har også nettopp foretatt store investeringer i sitt anlegg. I tillegg er prosesser i gang for incoming charter fra utlandet og ytterligere kapasitetsutvikling flere steder i regionen. Dette er ting som er kjent allerede i dag. Kanskje er man allerede på vei mot en dobling eller tredobling av verdiskapingen i regionen i løpet av de neste 10-20 årene. Og hva er i så fall kritiske suksessfaktorer for en slik vekst?</p> <p>Med utgangspunkt i de påpekninger som er gjort i dette notatet og de prosesser som allerede er i gang for å utvikle næringsaktiviteten i den aktuelle regionen, ber ARENA Innovative Opplevelser om at OED tar ansvar for at relevante kunnskapsmiljøer får i oppdrag å utarbeide <i>en potensial-analyse for reiselivsvirksomheten i denne regionen med et 20-års perspektiv</i>. Det forutsettes at OED bevilger de nødvendige ressurser til dette arbeidet, og at det gjennomføres av et (eller flere) analysemiljø(e) med høy faglig kompetanse. ARENA Innovative Opplevelser vil kunne bistå med personer til en prosess rundt mandatavklaringer og ev. referansegrupper for et slikt arbeid.</p> <p>Denne henvendelsen er behandlet av styringsgruppen for ARENA Innovative Opplevelser og basert på et vedtak der.</p>	<p>Det henvises til punktet ovenfor. KI for petroleumsvirksomhet vil utarbeide en oppdatert statusbeskrivelse samt en forventet utvikling for reiselivsnæringen.</p> <p>OED vil iverksette analyser innen området "reiselivsvirksomhet" og vil i den anledning vurdere det konkrete innspill til både perspektiv og kompetanse. Eventuelle eksterne studier vil være gjenstand for de regler som gjelder for offentlige anskaffelser.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Konkraft

KonKraft viser først og fremst til innspill fra sine organisasjoner OLF, LO, Norsk Industri og Rederiforbundet, men trekker spesielt frem følgende:

Kommentar	Departementets vurdering
KonKraft er meget fornøyd med at oppdatert helhetlig forvaltningsplan og petroleumsmelding har blitt lagt frem i år. Dette er solide Stortingsmeldinger som bidrar til å opplyse om næringens betydning, og slår fast at hovedlinjene i norsk petroleumpolitikk ligger fast. Det er viktig med en langsiktig og forutsigbar petroleumpolitikk, noe vi forventer at kunnskapsinnhentingens fastslår.	Kommentaren tas til orientering.
Det er viktig at kunnskapsinnhentingens dekker behovet som vil være i en konsekvensutredning i henhold til petroleumsloven og petroleumsforskriften. petroleumsloven og petroleumsforskriften beskriver ressursforvaltningen til det beste for Norge. KonKraft viser til alle rapporter som er under utarbeidelse eller avsluttet i etterkant av Macondo-ulykken, og ønsker at departementet som en del av kunnskapsinnhentingens også vurderer tiltak og erfaringer derfra som er aktuelle for norske forhold. Særlig gjelder dette i forhold til sikkerhet, beredskap og risikoreduksjon i det aktuelle området.	Resultatene fra kunnskapsinnhentingens (jf. side 2) skal kunne nyttiggjøres i en eventuell fremtidig konsekvensutredning. Norske myndigheter har igangsatt en rekke prosesser som skal forsøke å benytte erfaringene fra Macondo til forbedringer innen norsk petroleumsvirksomhet. Relevant kunnskap vil også nyttes i KI-prosessen.
Viktigheten av kunnskap og teknologiutvikling for å sikre flest mulig arbeidsplasser lokalt og regionalt må omfattes av arbeidet. KonKraft deltar gjerne i kunnskapsinnhentingens hvis det er hensiktsmessig og ønskelig.	Kompetanse, kunnskap og teknologiutvikling er viktige tema som vil adresseres.

Kurt Karlsen (Øksnes Fiskarlag)

Kommentar	Departementets vurdering
Innsamling av seismikk: <ul style="list-style-type: none"> • Innsamling av seismikk må begrenses gjennom samordning og organisering slik at det er kontroll over seismikkaktivitet i området. • Innsamlingen av seismikk må foregå i perioder med lav fiskeriaktivitet • Under seismikkskyting må det være på plass gode kompensasjonsordninger som må gjelde for både flåte og landanlegg, dette må være en forutsigbar og ubyråkratisk ordning • Det må være enighet om hvor lenge en kompensasjonsordning skal vare etter at seismikkskytingen er avsluttet Kompensasjonsordning for fiskerisamfunn <ul style="list-style-type: none"> • Det er ikke bare fiskere som blir negativt berørt av seismikkskyting. Fiskeindustrien vil også lide tap som følge av reduserte landinger. I denne sammenheng er det et krav at det må kunne endres på	En rekke av de forhold som tas opp vil adresseres i prosessen med KI.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>rammebetingelsene for eksisterende næringer i regionen slik at eventuelle ulemper kan kompenseres. Dette kan eksempelvis oppnås ved at det stimuleres til økt kvoteutnyttelse i regionen.</p> <p>Leteboring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leteboring må bare skje i perioder med lav fiskeriaktivitet. • Innenfor den enkelte lisens må leteriggene plasseres slik at fiskeriaktiviteten blir minst mulig berørt. • Det må føres en samordnet lisenspolitikk i områder med høy fiskeriaktivitet slik at en kan styre, begrense og kontrollere den samlede leteaktiviteten i området. <p>Utbygging og drift</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbygging og drift av olje- og gassvirksomhet i området må skje innenfor rammene av en egen områdestrategi. • Plassering av innretninger på havbunnen må skje i tett dialog med fiskerinæringen i området. • Funn av olje/gass skal ilandføres i rørledning til nærliggende ilandføringsområder. <p>Oljevernberedskap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det må snarest mulig etableres en tilfredsstillende og troverdig oljevernberedskap i Nordland. Denne beredskapen skulle vært på plass allerede da det ble åpnet for aktivitet i Norskehavet. • Det må snarest etableres en oljevernberedskap for kystnære havområder som er basert på bruk av fiskere og fiskefartøy. • For å sikre tilstrekkelig oljevernutstyr og en hensiktsmessig lokalisering av dette langs kysten, må en legge til grunn kapasitetsberegninger. <p>Fiskeflåten som tjenesteleverandør</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fiskere har i dag høy kompetanse på ulike forhold knyttet til en lang rekke lokale oseanografiske og topografiske forhold • Petroleumsindustrien må bidra til å identifisere og realisere det potensialet som fiskeflåten kan ha som en tjenesteleverandør, og dette må være en del av konsekvensutredningen. <p>Regional næringsutvikling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ved en eventuell åpning av petroleumsvirksomhet i Vesterålen må staten forplikte seg til å etablere et regionalt næringsfond. • Videre må petroleumsindustrien forpliktes til å bidra til	

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>fondet i forbindelse med aktivitet i området.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fondets midler må gå til å styrke og videreutvikle eksisterende næringsliv i regionen, som fiskeri, fiskeindustri, havbruk, reiseliv, landbruk med mer. Fondets midler skal også brukes til tilrettelegging for utviklingen av nye næringer. • Det regionale næringsfondet skal styres og kontrolleres fra regionen.	

Landsorganisasjonen Norge (LO)

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Landsorganisasjonen i Norge (LO) er tilfreds med at Olje- og energidepartementet har startet arbeidet med kunnskapsinnhenting.</p> <p>Petroleumsnæringen har stor betydning for nasjonen Norge i form av arbeidsplasser direkte og indirekte. Gjennom det etablerte skatteregimet og statens eierskap i petroleumsnæringen har den bidratt med en stadig større andel av statens inntekter. Den petroleumsrettede leverandørindustrien har utviklet seg til å bli den nest største eksportøren etter olje og gass. Næringen preger i stor grad den maritime næringsklyngen. Av verdien av de ferdigstilte skipene ved norske verft er om lag 90 prosent relatert til aktiviteten i petroleumsnæringen. Det er på kort og mellomlang sikt ikke noen annen bransje i Norge som har potensialet i seg til å overta olje- og gassvirksomhetens posisjon som motor i næringsutviklingen.</p> <p>I handlingsprogrammet LO kongressen vedtok i 2009 heter det: <i>"Om det ikke gjøres flere nye funn på norsk sokkel, stagnerer petroleumsvirksomheten. Leteaktiviteten på norsk sokkel må derfor økes og vi må styrke utvikling av ny teknologi slik at vi kan få mer olje og gass ut av hvert felt. De store mulighetene som ligger for aktivitetsvekst i nord må utnyttes.</i> <i>LO vil arbeide for igangsetting av konsekvensutredninger med sikte på olje- og gassproduksjon i de stengte og uåpnede delene av Barentshavet, Norskehavet og Skagerak. Utvinningen må baseres på norsk verdensledende teknologi som ivaretar tungtveiende hensyn til miljø, sikkerhet og sameksistens med fiskeri- og reiselivsnæringen. En føre var politikk vil derfor være LOs utgangspunkt for de stengte og uåpnede områdene som skal vurderes i forbindelse med revidert forvaltningsplan for nordområdene i 2010, samt feltene utenfor Møre."</i></p> <p>LO har med henvisning til LO kongressens vedtak i 2009 avgitt høringsuttalelse om det faglige grunnlaget for oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.</p> <p>LO er tilfreds med at Regjeringen i petroleumsmeldingen, gir klart uttrykk for at norsk petroleumspolitik ligger fast. Det er en forutsetning for et jevnt nivå i aktiviteten på norsk sokkel at myndighetene sikrer tilgang til nytt areal for leteaktiviteten.</p> <p>For LO er det helt avgjørende at kunnskapsinnhenting</p>	Kommentarene tas til orientering.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
gjennomføres på en slik måte at den omfatter de kravene som stilles til en konsekvensutredning.	
Kunnskapsinnhenting må synliggjøre hvordan petroleumsressursene i nord kan bidra til lokal og regional verdiskapning og sysselsetting. LO er tilfreds med at Regjeringen nå vil kreve en gjennomgang av de lokale ringvirkningene ved nye utbygginger. Det er et viktig politisk signal til bransjen.	Dette vil belyses i kunnskapsinnhenting.
De samfunnsmessige virkningene av næringen har en stor lokal/regional og nasjonal betydning. Eksempelvis har reiseliv et betydelig verdiskapingspotensial, og fremheves ofte som ett av nordområdenes viktige fortrinn i framtidig næringsutvikling. Nordnorsk reiseliv består i hovedsak av mange små virksomheter med liten inntjening. De fleste av disse opererer i en kort sommersesong. Høy aktivitet i andre næringer vil bidra både til en jevnere etterspørsel og en forbedret infrastruktur.	Kartlegging av ringvirkninger av petroleumsvirksomhet regionalt og lokalt vil utgjøre en viktig del av kunnskapsinnhenting som skal utføres.
Kunnskapsinnhenting bør belyse utviklingen i oljevern og effekten av de strenge boretidsbegrensningene, som ble lagt for Nordland VI. Disse strenge rammene har til hensikt å redusere risikoen ved virksomheten.	Både oljevern som tema og virkemidler som boretidsbegrensninger vil vurderes i KI-prosessen.
Det er viktig at departementet i dette arbeidet fører en god dialog med lokale myndigheter og organisasjoner, slik at denne kunnskapsinnhenting får en god forankring også i regionen	Innspillet tas til etterretning. Departementet bestreber å ha en god dialog med lokale og regionale myndigheter og aktører, slik mandatet er gitt.

Lederne

Organisasjonen Lederne har vurdert Econ Pöyrys rapport: “*Konsekvensene av lavere petroleumsvirksomhet på norsk sokkel og å ikke lete i Lofoten og Vesterålen*” og har oversendt en vurdering av denne på 5 sider som favner:

- Konsekvensene for Norge av ikke å lete
- Konsekvensene landsdel for landsdel
- Økt eksport ift norsk sysselsetting
- Miljøhensyn

Deres konklusjoner er gjengitt under, mens den totale vurderingen er lagt ut under de fullstendige innspillene på OEDs nettsider (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/aktuelt/nyheter/2011/ki---kunnskapsinnhenting.html?id=653627>).

Kommentar	Departementets vurdering
Den offentlige debatten fokuserer i stor grad på mulige ringvirkninger i nord av åpningen av områdene utenfor Lofoten og Vesterålen. Lederne setter med denne studien et sterkere fokus på potensielle ringvirkninger i landets allerede etablerte petroleumsregioner dersom nordområdene ikke blir åpnet. Olje- og gasselskapene reduserer sin letевirksomhet kraftig på norsk sokkel, samtidig som sterke krefter ikke ønsker å lete i nordområdene. Konsekvensene for den norske velferdsstaten kan bli store. Norge som nasjon har bygget en unik og solid velferdsstat i internasjonal sammenheng, mye takket være inntektene fra petroleumsindustrien. Lederne mener derfor vi er avhengig av fortsatt letевirksomhet på norsk sokkel, og at nordområdene bør	Kommentarene tas til orientering. Tidligere studier har i stor grad belyst virkninger av petroleumsvirksomhet i et nasjonalt perspektiv. I KI-prosessen ønskes særlig fokus på muligheter for lokale og regionale ringvirkninger.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>åpnes. Det er nå vi har den høye kompetansen og erfaringen. Noen år uten at den blir brukt vil gjøre den utdatert, og et verdensledende kompetansemiljø i Norge vil forvitte.</p> <p>Det må tas særlige hensyn til de spesielle miljø-, fiskeri- og havbruksinteressene i nordområdene, men norsk olje- og gassteknologi er verdensledende og sikker når det gjelder miljøhensyn. Motsetningene mellom petroleumsindustrien og miljø- og havbruksinteressene bør derfor kunne forenes. Olje- og gassvirksomheten vil tilføre landsdelen økt kompetanse, nye arbeidsplasser og bedring av infrastrukturen.</p> <p>Petroleumsindustrien må ikke bli en sovepute for ikke å utvikle fornybare energikilder, men i en overgangsperiode må disse gå i tospann siden Norge som nasjon er avhengig av inntektene fra petroleumsteknologien for at fornybare energikilder skal bli økonomisk bærekraftige og inntektsbringende for samfunnet.</p> <p>Uten tilgang til områdene utenfor Lofoten og Vesterålen må norsk oljeindustri overføre aktivitet til andre steder i verden. Det vil få dramatisk betydning for arbeidsplasser, kompetansemiljøer og ikke minst fremtidige norske generasjoner. For å kompensere for tap av arbeidsplasser, kompetanse og økonomi haster det med klare politiske signaler på hva vi skal leve av når de kjente petroleumsressursene er borte.</p>	

Logistikk og transportindustriens landsforening

Kommentar	Departementets vurdering
<p>I forbindelse med arbeidet om kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet ønsker LTL å påpeke at det er veldig viktig at det også arbeides målrettet med å sikre kunnskap om hva som kreves å skape helhetlige og effektive logistikkjeder i forbindelse med de installasjoner og den aktivitet som kan bli etablert. Dette er viktig for å sikre at utbygging og etter hvert drift kan gjennomføres tidseffektivt og til avtalte tidsfrister, med minst mulig forsinkelser og uforutsette merkostnader.</p> <p>Også med tanke på miljøvern vil behovet for effektive logistikkjeder være viktig: Ved ulykker vil man ved å få skadebegrensende utstyr raskt transportert kunne redusere skadeomfanget. Effektive logistikkjeder bidrar til lavere utslipp, samt at det må påregnes at omfanget av transport blir optimalisert.</p> <p>Dersom det er ønskelig kan LTL bistå med vår kompetanse, og med å formidle kontakt til de av våre medlemmer som har god kompetanse innen offshore-relatert logistikk slik at de kan bistå med sin kompetanse.</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Logistikk vil være en integrert og viktig del av petroleumsvirksomhet i området, og innspillet vil forsøkes ivaretatt i KI.</p> <p>Departementet er positiv til forslaget om deltagelse i form av relevant kompetanse, og vil ta kontakt ved behov.</p>

Maritimt Forum Nord

Kommentar	Departementets vurdering
Maritimt Forum Nord representerer det maritime næringslivet i Nord-Norge. Forumet startet i sommer et prosjekt som ser på	Kommentaren tas til orientering.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>markedsmulighetene og konsekvensene for det maritime miljøet av leting og utvinning av olje og gass i havområdene i nord. Maritimt Forum Nord håper gjennom sitt arbeid å bidra til å realisere regjeringens målsetninger for nordområdesatsingen, nemlig å skape økt kunnskap, aktivitet og nærvær i nord og legge grunnlaget for en bærekraftig økonomisk og sosial utvikling i årene fremover.</p> <p>Nordområdesatsingen har et nasjonalt siktemål – dvs. hvordan nasjonen best kan ivareta sine geopolitiske og industrielle interesser i nord. De nordnorske ringvirkningene vil være en konsekvens av en vellykket nasjonal satsing.</p> <p>Erfaringene fra petroleumsvirksomheten i Nordsjøen og Norskehavet viser at denne ikke bare har skapt en stor, ny og lønnsom petroleumsnæring i Norge. Den representerer også kontinuerlig nye store kommersielle muligheter for både rederiene og det landbaserte maritime næringslivet. Den petroleumsrettede maritime virksomheten betyr i dag mer for norsk verdiskaping og sysselsetting enn den tradisjonelle utenriksfarten. I skjæringspunktet mellom petroleumsklyngen og den maritime klyngen er det i Norge skapt en genuin petromaritim næringsklynge med norske og utenlandske aktører.</p> <p>Maritimt Forum Nord har lenge arbeidet for å utnytte de maritime markedsmulighetene i nordområdene og slik styrke den maritime klyngen i Nord-Norge. Dette arbeidet utvides nå med sikte på å inkludere hele den petromaritime klyngen. Det er bakgrunnen for det prosjektet som nå startes opp av Maritimt Forum Nord i samarbeid med sentrale aktører i Nord-Norge.</p>	
<p>Noen viktige suksesskriterier</p> <p>Skal Norge lykkes med å ivareta sine geopolitiske og nasjonale interesser i nord må det tas utgangspunkt i de kommersielle drivkreftene. Det vil si oljeselskapene, riggselskapene, rederiene og industriselskapene som ønsker å investere i nord.</p> <p>En slik analyse må ta hensyn til at Nord-Norge mangler den maritime infrastrukturen som Vestlandet hadde ved inngangen til oljealderen. Vestlandet hadde en sterk skipsbyggingsindustri, en internasjonalt konkurransedyktig skipsutstyrsindustri, kapitalsterke rederier og en fiskerinæring som så at petroleumsvirksomheten skapte store nye muligheter. Noen av de mest vellykkede selskapene innen petromaritim tjenesteyting er tidligere fiskebåtrederier.</p> <p>Skal Nord-Norge lykkes må det legges til rette for at de som vinner kontraktene til petroleumsvirksomheten i nord velger å etablere seg og investere i landsdelen – med andre ord bidra til investeringer som kan sikre en bærekraftig næringsutvikling i denne delen av landet.</p> <p>Det vil kreve at det utarbeides en vel tilrettelagt fysisk og sosial infrastruktur. Med det menes havner, veier, flytilbud, fysiske lokaliteter for industrietableringer, servicetilbud, senterfunksjoner og kompetanse. Dette vil kreve store investeringer fra både det offentlige og de privates side.</p> <p>Disse investeringene må primært ta sikte på å imøtekomme de kommersielle aktørenes behov. Det er disse som til syvende og sist kommer til å treffe de avgjørende investeringsbeslutningene.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Departementet imøteser det arbeidet MFN nå starter opp. KI arbeidet vil gjerne trekke på resultater fra andre studier, der dette er relevant.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Det betyr at det må innhentes kunnskap om hvordan de viktigste kommersielle norske og utenlandske aktørene tenker. Det vil derfor bli gjennomført en intervjurunde med disse for å få frem deres vurderinger og hva som må til for at etableringer i Nord-Norge skal være aktuelt.</p>	
<p>Maritimt Forum Nords næringspolitiske rolle Maritimt Forum ønsker med dette utgangspunkt å bidra aktivt til gjennomføringen av Nordområdestrategien på vegne av bedriftene i den petromaritime næringsklyngen. Et viktig element i en slik strategi bør være å identifisere fellesinteressene mellom de politiske myndigheter nasjonalt og regionalt på den ene side, og de berørte bedriftene på den andre.</p> <p>De politiske myndigheters hovedinteresse er å legge grunnlaget for en bærekraftig utvikling i nord både økonomisk og sosialt. Det forutsetter at oljeselskapene, industriselskapene, riggselskapene, rederiene og de maritime bedriftene ut fra sine kommersielle interesser ønsker å investere og etablere seg i Nord-Norge.</p> <p>Med dette utgangspunkt ønsker Maritimt Forum i løpet av høsten 2011 å gjennomføre en intervjurunde med de viktigste petromaritime selskapene som har kommersielle interesser i det nordøstlige Norskehavet. I praksis vil det si de viktigste lete- og oljeselskapene, teknologiselskapene, riggselskapene, rederiene og maritime offshore-selskaper.</p> <p>Vi tar utgangspunkt i følgende intervjuguide:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke kommersielle muligheter og arbeidsoppgaver ser man for seg som følge av olje- og gassfunnene som er gjort i nordområdene? Hvilke forventninger har man for fremtiden? - Hva slags tidshorisont har man? Hva slags kompetanse kreves? Hva er de viktigste utfordringene som må løses? - Gitt mulighetene – hva skal til for at det vil bli gjennomført investeringer eller etableringer på land i Nord-Norge? Hvilke krav stilles i form av fysisk og sosial infrastruktur (havner, veier, flytilbud, store og velegnede industriområder, servicetilbud, senterfunksjoner og kompetanse)? - Hva slags investeringer eller etableringer på land er aktuelt hvis forutsetningene slik de er beskrevet foran ligger til rette? - Hvilke krav stilles til beredskap (miljømessig beredskap, sikkerhetsmessig beredskap og helsemessig beredskap)? 	<p>Departementet finner initiativet interessant og vil gjerne være i dialog med Maritimt Forum Nord, jf. ovenfor.</p>
<p>Samarbeid med OED I dette arbeidet har Maritimt Forum Nord etablert en referansegruppe bestående av representanter fra blant annet Aker ASA, ENI AS, Norske Shell, Det Norske Veritas og rederinæringen. Dette materialet ønsker vi blant annet å benytte som innspill til Stortingets behandling av Nordområdemeldingen.</p> <p>Maritimt Forum Nord er også innstilt på å opprette en dialog med</p>	<p>Kommentaren tas til orientering, jfr. ovenfor. Departementet har tatt direkte kontakt om denne forespørselen.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
Olje- og energidepartementet både når det gjelder utformingen av spørsmålene, hvilke selskaper som bør kontaktes og utnyttelsen av materialet. Vi vil derfor sette pris på en tilbakemelding om hvordan et slikt samarbeid best kan gjennomføres.	

Musken Senter AS

Kommentar	Departementets vurdering
Har oversendt prosjektbeskrivelse for utvikling av prosjektet Lappland kraftverk – etablering av grenseoverskridende vannkraftutbygging som basis for målrettet næringsutvikling i Nordland og Norrlands Indland – basert på svensk vannfall/vannkraftressurs og interesse i Fauske kommune, Nordland fylke.	Innspillet vurderes å ligge utenfor mandatet for pågående KI for petroleumsvirksomhet i de aktuelle havområdene, men vil vurderes i relevant sammenheng av departementet.

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom

Det faglige grunnlaget for den oppdaterte forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (St.meld.nr. 10 (2010-2011)), heretter omtalt som Faglig forums rapport, danner i stor grad utgangspunkt for våre innspill til videre kunnskapsinnhenting.

Kommentar	Departementets vurdering
Kommentarer til prosessen Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at denne prosessen for innhenting av ny kunnskap må ta lærdom av lignende prosesser som har vært gjennomført tidligere. Da Faglig forum skulle innhente kunnskapsgrunnlaget for oppdateringen av Forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten ble det lagt en klar føring om at denne kunnskapen skulle baseres på konsensus mellom de involverte fagmiljøene. Dette førte til at uenighet om ulike tema blant faginstansene ikke ble tilstrekkelig belyst i kunnskapsgrunnlaget, og til at flere av fagetatene ”motsa” deler av faggrunnlaget i sine egne høringssvar. Et eksempel på dette er diskusjonen om bruk av risikoanalyser, hvor Havforskningsinstituttet i sin høringsuttalelse til det faglige grunnlaget hadde flere tillegg om temaet utover det som kom fram i Faglig forums rapport. På temaer hvor det i realiteten eksisterer faglig uenighet bør dette også belyses i det faglige grunnlaget, heller enn at det tilstrebes konsensus for en hver pris.	Kommentaren tas til orientering.
Naturvernforbundet og Natur og Ungdom går også ut ifra at Olje- og energidepartementet vil benytte statens utredningsinstruks som mal for involvering av interessenter. Dette innebærer en høringsfrist på tre måneder for det ferdigstilte kunnskapsgrunnlaget.	Kunnskapsinnhentingprosessen har som formål å etablere et bedre kunnskapsgrunnlag om ringvirkninger av petroleumsvirksomhet. Departementet ønsker innspill til det kunnskapsgrunnlaget som vil bli etablert, og det vil bli satt av tid til dette. Sammenstillingsrapporten vil bli tilgjengeliggjort og interesserte parter vil bli inviterer til å gi innspill. Frister for innspill vil være i tråd med utredningsinstruksen.
Vi vil også vektlegge at lokale interesser, frivillige organisasjoner og regionale kunnskapsmiljøer må bidra i kunnskapsinnhenting. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom arbeider for en	I mandatet for arbeidet er involvering av lokale og regionale aktører sentralt. På innspillmøtene i nord deltok

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>kunnskapsbasert forvaltning og fornybar fremtid i nord. Vi representerer de frivillige naturverninteresser og forventer at lokale og regionale tillitsvalgte blir inkludert og gitt muligheten til å bidra i prosessene i forbindelse med kunnskapsinnhenting og forvaltning av natur og miljø i nordområdene.</p>	<p>medlemmer fra miljøbevegelsen, herunder også Natur og Ungdom. Departementet håper disse vil være involvert også i den videre prosessen.</p>
<p>Kunnskap om utfordringene knyttet til sameksistens mellom fiske og petroleumsvirksomhet</p> <p>Gjennom Olje- og energidepartementets kunnskapsinnhenting er det behov for ytterligere kunnskap knyttet til arealkonflikten mellom fiskeriaktivitet og potensiell oljevirkosomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. I underlagsmaterialet til Faglig forums hovedrapport står det at arealbeslag som følge av olje- og gassaktivitet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja ikke forventes å gi redusert fangst. Samtidig slår rapporten fast at det kan bli nødvendig å fiske kvotene til andre tider på året og utenom beste sesong. Fiskerinæringen, spesielt kystfiskeflåten, er i dag hardt presset. De negative konsekvensene av å bli stengt ute fra fiskefeltene i beste sesong kan, ifølge næringen selv, bli betydelige for kystfiskebåtene i regionen. Arealkonflikter vil etter alt å dømme skape store problemer for fiskefartøyer som opererer innenfor deler av forvaltningsplanområdet, dersom dette åpnes for petroleumsrelatert virksomhet.</p> <p>Skyting av seismikk og etablering av sikkerhetssoner rundt petroleumsinnretningene begrenser området som fiskefartøyer kan operere innenfor. Eksempelvis beslaglegger en borerigg med sikkerhetssone og oppankringsbelte et område på ca. 7 km² under operasjon. Selv om havbunnsinstallasjoner og rørledninger skal være overtrålbare og ikke opererer med sikkerhetssoner, velger mange fiskere å unngå disse områdene av frykt for å skade fiskeredskapene sine. Petroleumsrelatert virksomhet i forvaltningsplanområdet vil kunne medføre økte kostnader for fiskerinæringen. Dette er kostnader knyttet til at de må forflytte seg til mer fjerntliggende fangstområder, noe som i enkelte tilfeller også vil redusere den totale fangsten.</p> <p>Det er ennå uklart i hvor stort omfang forstyrrelser fra petroleumsaktiviteter vil påvirke fiskens bevegelsesmønster på kort og lengre sikt. Fagmiljøene for hhv. petroleum og fiskeri er i mange tilfeller uenig om hvilke sikkerhetsmarginer som er nødvendig. Et eksempel på dette er at Oljedirektoratet avviser kravet om en minstegrense på 18 nautiske mil i forbindelse med seismisk aktivitet som etter Fiskeridirektoratets oppfatning er nødvendig (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: kap 3.5). Særlig utenfor Langøya, Øksnes, Bø og Andøya er ikke sameksistens mellom fiske og petroleumsutvinning mulig på grunn av den smale sokkelen (fra rundt 20 km). Dette er et faktum som også Statoil påpeker, og de foreslår et kompromiss ved at produksjonsrelatert seismikkskyting i regi av operatører muligens må begrenses til hvert 2. og 3. år. Det vil ikke være i overensstemmelse med behovet for nøye overvåkning av havbunnsinstallasjoner som Oljedirektoratet legger til rette for og beregner lønnsomheten av petroleumsressursene ut fra, og er etter vårt skjønn en utilstrekkelig løsning (OD 2010: 27).</p> <p>Det er knyttet store problemer til seismikkskyting, og konsekvensene skytingen får for fiskeriene. Dette ble spesielt synlig i forbindelse med innsamlingen av seismikk utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Formålet med seismikkaktivitet er å skaffe til veie kunnskap om petroleumsressurser med tanke på fremtidig utvinning. Resultatene av følgeforskningen til seismikkinnsamlingen foretatt i 2009 gir etter vårt syn ikke grunnlag for å trekke</p>	<p>Utfordringer knyttet til arealbruk mellom fiskeri og petroleum og andre utfordringer relatert til sameksistens vil adresseres i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>konklusjoner om at seismikk ikke er til skade for fiskerinæringen. Tvert imot har både forskningsresultater og praksis gitt grunn til ytterligere skepsis til mulighetene for seismisk sameksistens med fiskerinæringen utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Hvis det åpnes for oljevirksomhet utenfor Lofoten, Vesterålen eller Senja, er det videre grunn til å tro at seismikkaktiviteten kommer til å konsentrere seg rundt mindre felt. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at forskning på effekter som følge av seismikkskyting må videreføres gjennom kunnskapsinnhenting.</p>	
<p>Kunnskap om kostnader knyttet til oljeforurensning og påfølgende omdømmetap for norsk fiskeriindustri Norsk fisk er i dag en merkevare som forbindes med renhet. Både fiskeri- og oppdrettsnæringen kan fort bli skadelidende utover det økonomiske tapet forbundet med redusert fangst og nedslakting av forurenset oppdrettsfisk som følge av et stort, ukontrollert utslipp. Erfaringer fra havariene til Exxon Valdez (1989) og Braer (1993) viser at fiskeprodukter fra forurensete områder kan bli uomsettelige i en lang periode etter ulykken. Det økonomiske tapet for oppdrettsnæringen som følge av tapte markedsandeler og nedslakting av oppdrettslaks viste seg for eksempel etter Braerhavariet å være større enn tapet som var knyttet til skader i forbindelse med oljeforurensningen (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010:110). Petroleumsaktivitet kan i seg selv oppfattes som negativt i fiskerimarkedet, uavhengig av om det skjer et større oljeutslipp. Dette kan i praksis medføre både lavere priser og omsetning. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at det må innhentes ytterligere kunnskap om markedseffekten for fisk som følge av en oljeulykke i nord.</p>	<p>Det påpekte forhold er også adressert tidligere og er et sammensatt problem hvor det ikke kan gis et eksakt svar. Det vil likevel gjennom KI forsøkes å belyse dette nærmere basert på eventuell nyere kunnskap (for eksempel Macondo).</p>
<p>Spesifisering av bruksområdet til miljørisikoanalysen Et moment som må klargjøres tydeligere i den videre formidlingen av risikoanalysene er usikkerheten en slik analyse alltid vil være tuftet med. I Faglig forums rapport fastslås det at: «Usikkerhet er uløselig knyttet til risikobegrepet. Enhver beskrivelse av risiko vil kun i beste fall være en beskrivelse av et begrenset utvalg av aktuelle risikoer, basert på en rekke forutsetninger, antagelser og forenklinger. Risiko er ikke et uttrykk for noe som er, men et uttrykk for noe som kan skje» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 129). Videre sier rapporten at: «Lav risiko betyr ikke null risiko. En konklusjon om lav risiko i planområdet må ikke leses som om at det ikke er en ulykkesrisiko forbundet med petroleumsvirksomhet og sjøtransport» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 88). Miljørisikoanalysen slik den foreligger i dag kan ikke med sikkerhet estimere en tallfestet absolutt risiko som følge av et uhellutslipp. Dagens miljørisikoanalyse er imidlertid et nyttig verktøy for å gi indikasjoner på differensiert risiko mellom de ulike utslippspunktene, altså relative forskjeller i risiko mellom ulike uhellsscenarioer. Dette synet støttes også av Havforskningsinstituttet (HI 2010). Klif skriver i sin høringsuttalelse til Faglig forums rapport at miljørisikoanalyser etter deres mening er viktige for å sammenligne planlagte aktiviteter og som kunnskapsbasis for valg av risikoreducerende tiltak (Klif 2010). Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er enig i de refererte standpunktene til Klif og Havforskningsinstituttet. Vi mener at illustrasjon av forskjeller i risikobildet mellom ulike uhellscenarier og mulighetene for styring av risiko bør være miljørisikoanalysens bidrag inn i debatten. Vi viser også til at Direktoratet for Naturforvaltning har uttrykt en klar bekymring over bruk av kvantitative miljørisikoanalyser for blant annet ikke-pelagisk sjøfugl og andre enkeltarter og naturtyper i</p>	<p>Departementet tar til orientering de henvisninger som gis til Faglig forums rapport og erkjenner at miljørisikoanalyser alltid vil være beheftet med usikkerhet. De miljørisikoanalyser som gjennomføres skal likevel forsøke å angi denne usikkerheten. Det vises her for eksempel til den utvikling som har vært innen presentasjon av utfallsrom, fra worst case, via forventet utfall til presentasjon av et sannsynlighetsfordelt bredt utfallsrom. Sistnevnte vil legges til grunn i KI prosessen.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>strandsonen. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er bekymret over usikkerheten i flere av de foreliggende miljørisikoanalysene. Vi mener at disse må spesifiseres tydeligere i fremtidige presentasjoner av det faglige beslutningsgrunnlaget knyttet til spørsmål om oljeboring i sårbare havområder.</p>	
<p>Kunnskapsmangel om strømforhold og kystlinjen Under høringskonferansen for Faglig forums rapport i Svolvær (08.06.2010) bekreftet Det norske Veritas (DNV) at kystnære strømforhold ikke i tilstrekkelig grad er tatt inn i spredningsmodelleringen. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener også at store kunnskapshull om kystnære havstrømmer og undervannsstrømmer representerer en betydelig mangel i de foreliggende miljørisikoanalysene. Dette får særlig konsekvenser for beregningen av mengde strandet olje. Dette må belyses tydeligere. Eksempelvis er tidevannsstrømmene utenfor Lofoten svært sterke, likevel har ikke simuleringen for spredning av oljesøl noen indikasjon på at olje vil drive fra yttersiden til innersiden av Lofoten. Dette indikerer at strømningsbildet slik det er simulert i DNVs modeller ikke er riktig. Verken rapporten fra Faglig forum eller DNVs underlagsrapport beskriver modellens svakheter mht. oljens oppførsel i kystnære farvann. Vi viser til at Direktoratet for Naturforvaltning (DN) også uttrykker bekymring for dette. I sin høringsuttalelse til Faglig forums rapport skriver direktoratet at: ”Vi vet at områdene mellom øyene har stor utskifting av vannmasser. Det er derfor ikke usannsynlig at lokale strømmer, tidevann og vind i løpet av noen dager kunne ha spredd olje på tvers av øygruppen og gjennom disse spesielle områdene. Dette er imidlertid ikke fanget opp av foreliggende analyse, men ville gitt en mye større treffsannsynlighet mot land. Det burde ha vært kvalitativt beskrevet dersom det pr i dag ikke er mulig ut fra en kvantitativ modell” (DN 2010).</p>	<p>Lokale strømforhold sett i relasjon til oljevernberedskap og oljedriftsmodellering er et tema som vil adresseres i KI, sett i forhold til allerede pågående initiativ (jf. svar til lignende kommentar fra Norges Kystfiskarlag).</p>
<p>Om usikkerhet knyttet til gyteområder og romlig variasjon i overlevelse fra yngel til voksen fisk Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er svært bekymret over flere kunnskapsmangler som fremkommer i Faglig forums rapport og som påvirker kvaliteten på miljørisikoanalysen slik metoden foreligger i dag. Vi ønsker å vise til at Faglig forums rapport omtaler kunnskapshull om fiskens gyteområder. I rapporten står det «Fisk gyter over store områder, og man vet ikke om enkelte deler av områdene er viktigere enn andre og i hvilken grad de utgjør kjerneområder for artene i situasjoner med lav bestand» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 254). En bestand er mer sårbar for påvirkning når den har lav bestand, hovedgyteområder er derfor kjerneområder der man må opptre med særlig aktsomhet. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at kunnskapsinnhenting om fiskens gyteområder må intensiveres. I tillegg peker Faglig forums rapport på behovet for videreutvikling av metoder som kan beregne konsekvensene av et oljesøl. I rapporten står det blant annet: «Det er viktig å videreutvikle metodikk for å beregne tap på årsklasserekruttering av fisk som på en biologisk forsvarlig måte håndterer en romlig variasjon i overlevelse fra yngel til voksen fisk» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 13). Havforskningsinstituttet (HI) har også tidligere påpekt denne usikkerhetsfaktoren om flekkvis fordeling av egg og fiskelarver som overlever og blir til voksen fisk. HI skriver i en kronikk fra 18. desember 2009: ”Om nå en oljelekkasje skulle drepe for eksempel 5 prosent av alle</p>	<p>Kunnskapen om lokale fiskerier er en viktig del av kunnskapsinnhenting.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p><i>eggene et år; hvilke konsekvenser ville det ha for årsklassen som helhet? Dette er også uforutsigbart. Fordi det kommer an på i hvor stor grad disse 5 prosentene overlapper i tid og rom med de larvene som i alle fall ville dø og med de som hadde en sjanse til å overleve. Dersom alle larvene som ble drept av oljen ville dødd uansett, ville effekten være 0 prosent. Dersom alle de "én blant 25 millioner" som ellers ville overlevd ble rammet, ville effekten være 100 prosent. Det er verken et umulig eller usannsynlig scenario at de fleste larvene som overlever et gitt år har vært samlet i et begrenset område over et begrenset tidsrom. En hel årsklasse kan altså gå tapt, spesielt i en situasjon der endringer i vekst og modning har gjort torsken enda mer sårbar enn den før har vært for oljeutslipp."</i></p> <p>Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ønsker med dette å understreke betydningen av videre kunnskapsutvikling på feltet.</p>	
<p>Hensyn til kunnskapsmangel om forurensningens langtidseffekter</p> <p>Naturvernforbundet og Natur og Ungdom er bekymret over at miljørisikoanalysen ikke vurderer mulige langtidseffekter av forurensning gjennom næringskjeden. Vi vil blant annet vise til forskning ved Havforskningsinstituttet, som indikerer at dyreplankton er særlig resistente for oljeforurensning og kan dermed transportere oljeforurensning oppover i næringskjeden (B. H. Hansen, D. Altin, S. H. Vang, T. Nordtug, and A. J. Olsen 2008 og B. H. Hansen, T. Nordtug, D. Altin, A. Booth, K. M. Hessen, and A. J. Olsen 2009). Problematikken ble også diskutert i workshop om akutt forurensning og fiskebestander, arrangert som et ledd i kunnskapsinnhenting til Faglig forums rapport (Larsen, L. 2009: 7). Siden omfanget av denne effekten er meget usikker mener vi at man heller ikke kan forutsette at en eksponering av en maksimal konsentrasjon av oljeforurensning for alle larver i eksponeringsområdet kan skape en tilstrekkelig eller representativ «sikkerhetsbuffer» som kompensasjon for denne mangelen. Direktoratet for Naturforvaltning uttrykker også at: «Dersom indirekte effekter (f.eks gjennom næringskjeden) og langtidseffekter også var beskrevet, ville dette vist ytterligere større miljøkonsekvens, og bidratt til et mer fullstendig bilde av miljørisikoen» (DN 2010). Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ønsker å vise til Faglig forums rapport der det beskrives hvordan problemstillingen om effektgrenser for organismers sårbarhet håndteres i risikoanalysene som foreligger i beslutningsgrunnlaget i dag: «Ved å benytte en EC50-verdi istedenfor en PNEC-verdi i risikovurderingen betyr dette at føre var-vurderinger i analysen ikke er gjort. Det betyr at sannsynlighetsberegningene som fremkommer i rapporten er minimumsestimater av forventningsestimater (basert på EC50) siden det ikke er tatt hensyn til ikke studerte arter eller overgang fra korttidseffekter i laboratorieforsøk til langtidseffekter i miljøet.</p> <p>Vertikalfordeling ikke er vurdert men alle larver antas eksponert for maksimal konsentrasjon innen en enkeltrute, noe som øker de beregnede miljøeffektene» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 117). Havforskningsinstituttet mener det er tilrådelig at risikoanalysen opererer med en sikkerhetsfaktor til foreliggende EC50-verdier, eller legger til grunn en effektgrense for nedre-påvisbare-effekt-grense (PNEC) i risikoanalysene når mulige effekter av akutt oljeforurensning skal skisseres. Instituttet uttaler at de frykter at den reelle miljørisikoen blir underestimert i de foreliggende risikoanalysene (HI 2010). Naturvernforbundet og Natur og</p>	<p>Departementet observerer at det er ulike faglige meninger om enkelte detaljer relatert til de påpekte forhold. Som en del av prosessen med oppdatering av HLB ble det blant annet derfor gjennomført en workshop med relevante aktører for å klargjøre uenigheter. Dette bidro til en bedre forståelse av de ulike synspunkter. Det ble videre enighet om en måte å presentere resultater på som i stor grad imøtekommer de enkelte sine behov.</p> <p>Videreutvikling av metoder og forskning for å øke kunnskap om mulige effekter er universelle tema, som det arbeides med fortløpende og gjennom en rekke andre prosesser. Dette vurderes ikke som en tema spesielt knyttet mot pågående KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Ungdom støtter denne tilrådingen og mener HIs anbefaling må implementeres i risikoanalyser i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget fra Olje- og energidepartementet.</p>	
<p>Om bestandsutvikling og effekten av klimaendringer Det er knyttet stor usikkerhet til bestandsnivået fremover. Virkninger av klimaendringer er ikke tatt tilstrekkelig høyde for i Faglig forums rapport. Dette kan gjøres blant annet ved å ta høyde for at enkelte arter i økosystemet kan utsettes for et betydelig større press enn hva naturlige svingninger og andre pressfaktorer tidligere har medført. Problematikken beskrives også i Faglig forums rapport, hvor det står at: «Flere arter og systemer har også såkalte tipping-points, det vil si terskler hvor en langsom og reversibel endring blir irreversibel, ofte med dramatiske konsekvenser. Et eksempel er havisen: Vi kjenner ikke til hvor temperaturgrensen går for at det er for seint å reversere smeltingen av havis i Arktis. Vi kan komme til å oppleve at denne grensen overskrides og at smelteprosessene dermed eskalerer i et mye hurtigere tempo enn i dag. Samme logikk ligger i bunnen for en rekke organismer: Ved en spesiell temperatur, kombinert med alle de andre faktorene som påvirker organismene, kan det være at bestanden går tapt eller på andre måter endres betydelige på en måte som ikke lar seg reversere» (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010: 66). Det er behov for ytterligere kunnskapsinnhenting som videre må implementeres i aktuelle risikoanalyser.</p>	<p>Det påpekte forhold vil ikke inngå i KI for virkninger av petroleumsvirksomhet.</p>
<p>Om miljørisikoanalyse for sjøfugl, strandhabitater og sjøpattedyr Kunnskapshull knyttet til utbredelsen av sjøfugl i antall, tid og rom gjør risikoanalysene for sjøfugl svært usikre. Særlig fordi flere av sjøfuglene som oppholder seg i regionen Lofoten og Vesterålen under hekkeperioden har svært konsentrerte habitater. Faglig forums rapport peker på dette som helt grunnleggende kunnskap som må være tilstede for at både miljøforvaltningen og andre interessenter skal kunne gjennomføre analyser av bestandenes antatte motstandsevne mot press på økosystemet (von Quillfeldt, C.H (red.) 2010:13). Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ber derfor myndighetene om å intensivere kunnskapsinnhenting på dette feltet. På bakgrunn av dette mener Naturvernforbundet og Natur og Ungdom at en kvantitativ miljørisikoanalyse for ikke-pelagisk sjøfugl ikke kan inngå i en eventuell miljørisikoanalyse før kunnskapshullet knyttet til utbredelsen av sjøfugl er dekket.</p>	<p>Økt kunnskap om sjøfugl vil generelt ivaretas gjennom SEAPOP og planlegges ikke spesifikt adressert i arbeidet med KI.</p>
<p>Kostnader tilknyttet en storulykke Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at Olje- og energidepartementets kunnskapsinnhenting må lage nye beregninger for erstatningskostnader tilknyttet en storulykke, sett i lys av oljekatastrofen i Mexicogolfen. Beregningen må blant annet inneholde kostnader tilknyttet opprydningsaksjon, erstatninger til fiskere som tap av fangst og erstatning til mottaksanleggene for fisk som vil bli minst like hardt rammet av et eventuelt fangstforbud. I tillegg vil en storulykke utenfor Lofoten kunne utløse erstatningskrav fra turistnæringen, næringsliv som videreforedler fisk og andre næringsveier som er avhengig av Lofoten som merkevare.</p>	<p>Erstatningsplikt knyttet til eventuell skade forårsaket av et oljeutslipp er ivarettatt gjennom petroleumslovens bestemmelser (kapittel 7), uavhengig av omfang og størrelse. I KI vil imidlertid virkninger på berørte parter, inkludert sekundæreffekter, belyses og forsøkes kvantifisert.</p>
<p>Effekter av utslipp til sjø ved normal drift Ny forskning fra Havforskningsinstituttet viser at fisk har blitt negativt påvirket av driftsutslipp til sjø fra oljeplattformer i Nordsjøen (Balk L, Hylland K, Hansson T, Berntssen MHG, Beyer J, et. al. 2011). Forurensningen som nå har fått påvist negativ effekt består av oljekomponenter i vannet som kommer opp fra reservoaret</p>	<p>Det vil bli gjort vurderinger knyttet til driftsutslipp til sjø fra blant annet boring og produksjon som en del av KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>og som slippes ut i havet. Dette omtales som såkalt produsert vann. Premissene som oljebransjen bygger sin nullutslippsvisjon på har store svakheter, og framstår enda svakere når de legges til grunn for vurderinger i nordområdene. Utsiktete utslipp av sorte og røde kjemikalier skjer i stort omfang. De dokumenterte utslippene fra avfallsbrønnene på Veslefrikk er bare toppen av isfjellet. I tillegg vet vi for lite om overføringsverdien av økotoksikologiske testdata i forhold til polare områder. Eksempelvis kan et kjemikalium som defineres som gult endre beskaffenhet ved lave temperaturer og på polare organismer, slik at det i disse tilfellene må omdefineres som et sort eller rødt kjemikalium (Olsen 2007). Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener at det er behov for kunnskapsinnhenting om hvordan utslipp av svarte og røde kjemikalier kan påvirke naturen i forvaltningsplanområdet prioriteres.</p> <p>Inntil nylig var driftsutslipp av produsert vann forbudt ved oljeboring i Barentshavet som følge av at Stortinget hadde satt ekstra strenge utslippskrav i det sårbare havområdet. I forbindelse med oppdateringen av den helhetlige forvaltningsplanen ble imidlertid de ekstra strenge utslippskravene for nord annullert. I lys av Havforskningsinstituttets forskning må det samles inn kunnskap om hvordan utslipp til sjø ved normal drift fra boreinstallasjoner kan påvirke økosystemet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.</p>	
<p>Oljevernberedskap</p> <p>Sterk vind, store bølger, kraftige havstrømmer, kombinert med svært korte avstander til land er betingelser som norsk oljevernberedskap med dagens teknologi og kompetanse ikke kan mestre. Konsekvensene av et omfattende oljeutslipp nær land vil med stor sannsynlighet bli alvorlig tilgrising av strandsonen og skader på sjøfugl og annet dyre- og planteliv i området. 9</p> <p>Stortinget har bestemt at oljevernberedskapen skal være like god i nord som i sør (St.meld nr. 38 (2003-2004: vedlegg). Naturvernforbundet og Natur og Ungdom vil i det følgende legge størst vekt på utfordringene og konsekvensene av større oljesøl ved petroleumsvirksomhet og skipstrafikk.</p> <p>De største utfordringene oljevernberedskapen står overfor utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, sammenlignet med Nordsjøen, er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mange petroleumsanlegg vil ha meget kort avstand til kysten. De mest kystnære prospektene utenfor Vesterålen er 11 km fra land. Ekofisk ligger til sammenligning 264 km fra land. Skulle et utslipp skje utenfor Vesterålen, kan oljen nå land allerede 6-12 timer senere. • Snøstormer opptrer oftere i nord og vil sette ut av spill OSD (Oil Spill Detection System), IR- og UV-detektorer, radarer, visuell sikt og i ekstreme tilfeller radiosamband. • Ekstreme strømforhold langs deler av kysten og kontinentalsokkelen. • Sterke tidevannsstrømmer i fjorder og mellom øyer og sund. • Lave temperaturer i vann og luft gjør oljen tykkere og gir lavere fordamping. I tillegg oppstår fare for ising på lenser, oljeoptakere og fartøy. • Mørketiden gir store utfordringer både ved land- og sjøoperasjoner. • Vanskelige/umulige kystområder med rasurer, våtmarker og utilgjengelige områder. • Utilgjengelige farvann med trange og grunne passasjer. 	<p>Oljevern er uthevet som et eget tema med flere undertema i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Disse utfordringene har vi pr. i dag verken løsninger på eller kapasitet til å håndtere. Kystnær petroleumsvirksomhet vil medføre en dramatisk økt miljørisiko ved utslipp og er ikke forenlig med Stortingets krav om samme beredskapsnivå som i Nordsjøen. Petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanområdet vil også båndlegge statlig og kommunal beredskap som er dimensjonert for uhell i kysttrafikk og landbasert næringsvirksomhet. Naturvernforbundet og Natur og Ungdom krever at behovsanalysen for utstyr og mannskap revideres i lys av at statlig og kommunal beredskap vil få utvidet beredskapsansvar, og må øke kapasiteten for å opprettholde samme beredskapsnivå. Det er etter vårt skjønn ikke mulighet å innfri Stortingets krav om samme effektivitet til beredskap i sør som i nord. I forbindelse med Olje- og energidepartementets kunnskapsinnhenting må dette undersøkes nærmere.</p>	

NHO Troms

Kommentar	Departementets vurdering
<p>NHO Troms takker for muligheten til å få komme med innspill til prosessen. Perspektivene som har blitt anlagt, både fra Olje- og energidepartementet og Troms fylkeskommune er meget positive. NHO sitt primære ønske er som kjent at det åpnes for en full konsekvensutredning for områdene rundt Lofoten og Vesterålen. Gjennom 40 år med petroleumsaktivitet på norsk sokkel har vi utviklet Norges største næring og verdiskaper. De fleste norske kommuner, mange også i nord, har aktivitet som kan relateres til olje og gass. Det er nå på tide at nordnorsk næringsliv får ta større del av denne utviklingen.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p>
<p>Det vil være avgjørende at man i kunnskapsinnhenting belyser hvordan man kan ta vare på og utvikler ressursene lokalt og regionalt. For NHO Troms er det avgjørende at olje- og gassutvinning i nord vil representere et løft for bedriftene i nord ved gode rammebetingelser. Det innebærer at fremtidige anbudsprosesser gjennomføres på en måte som muliggjør involvering av regionalt næringsliv. Det finnes i dag flere sterke miljøer som er viktige fundamenter i en slik utvikling; det sterke oljemiljøet i Harstad, sterke forsknings- og utdanningsmiljøer i Tromsø, og bedrifter i Nord-Troms. Videre utvikling av teknologi er avgjørende for å utvinne olje og gass i Nordområdene. Vi har gode forutsetninger for å ta eierskap til utviklingen i nord, men må inngå sterke allianser med miljøer i Midt-Norge, Sør-Norge og internasjonalt. Behovet for kompetanse og arbeidskraft vil også stå sentralt. NHO Troms ønsker å unngå at utviklingen må baseres på inn- og utflyvning av arbeidskraft.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Flere av de påpekte forhold vil adresseres i KI.</p>
<p>Utvikling av infrastruktur vil være en forutsetning for fremtidig aktivitet, både havner, veier og jernbane. For å styrke denne bør det legges til rette for store industriableringer, blant annet ved å koble bruk av gass til utvinning av mineraler, og annen industri. Infrastruktur omfatter også en styrket beredskap, inkludert oljevern. Det er i dag både bedrifter, FoU-institusjoner og forvaltning som er rettet mot beredskap. Det er potensial for å styrke disse ytterligere, blant annet gjennom økt samarbeid. Det pekes også av flere på behov for ny teknologi og innovasjon.</p>	<p>Infrastruktur og oljevern er to tema som vil adresseres i KI.</p>
<p>Europa er det viktigste markedet for norsk gass. Det er derfor avgjørende å følge utviklingen i markedet, hvor det er stort fokus på strategisk arbeid overfor såkalte tredjeland (utenfor EU),</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>infrastruktur og fornybar energi. Vi har merket oss at regjeringen ikke mener at diskusjonen med ESA angående § 10-2 i Petroleumsloven vil endre dagens praksis om at operatørselskaper etablerer driftsenheter nær kilden, dvs i Nord-Norge i vårt tilfelle.</p> <p>NHO Troms ønsker å være en konstruktiv medspiller på vegne av våre medlemmer i den fremtidige prosessen.</p>	

Nordland Fylkes Fiskarlag

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Et hovedmål for den videre kunnskapsinnhenting må være at man grundig kan få belyst hvilke virkninger petroleumsvirksomhet, alle forhold tatt i betraktning, vil kunne få for berørte fiskerisamfunn i området. Slike analyser må som hovedregel gå ned på kommunenivå.</p>	<p>Virkninger på fiskeri, inkludert sekundære virkninger, vil ivaretas. Detaljeringsgrad vil vurderes i prosessen, og innspillet om kommunenivå tas med i de videre vurderinger.</p>
<p>Det bør lages en egen rapport som tar for seg samfunnsøkonomiske og lokale/ regionale virkninger i et tidsperspektiv som strekker seg lengre enn varigheten av petroleumsutvinning.</p> <p>Petroleumsvirksomhet i et område har en typisk levetid på ca 30 år (da petroleum er en ikke-fornybar ressurs). Fiskeriene er basert på høsting av fornybare ressurser, og har slik sett et evighetsperspektiv. Disse to vidt forskjellige næringsperspektivene bør være gjenstand for en langt mer grundig utredning og diskusjon enn det som hittil er blitt gjort.</p>	<p>Den primære oppgaven for KI prosessen i denne sammenheng er å belyse mulige konfliktområder og virkninger av petroleumsvirksomhet i forhold til fiskeri.</p>
<p>Det videre arbeidet for å avdekke virkninger av en eventuell petroleumsvirksomhet må gå ned på kommunenivå. Det må tas utgangspunkt i situasjonen i et vidt perspektiv for hver enkelt kommune / region og så må det etableres scenarioer som kan si noe om en situasjon i hver kommune i Lofoten, Vesterålen og Senja og uten petroleumsvirksomhet. Studiene må bygge på det anslaget av petroleumsressurser som finnes i de aktuelle områdene.</p>	<p>Som kommentert ovenfor vil nivå av vurderingene avklares, og kommunenivå er ett mulig valg gitt at data kan fremskaffes.</p> <p>Intensjonen er å kunne vurdere petroleumsvirksomhet i forhold til et null-alternativ, dvs. uten petroleumsvirksomhet.</p>
<p>Det bør foretas en grundig utredning på hva som er fiskerinæringens betydning i de ulike regionene. En slik utredning må gå helt ned på kommunenivå der en vurderer næringens samfunnmessige betydning, og ikke bare direkte for næringen. Her må en ta mål av seg til og også få kartlagt og dokumentert fiskeriaktiviteten for alle fartøygrupper gjennom hele året sett i et historisk perspektiv.</p> <p>Bl.a. bør man få nærmere analyser av fiskerienes betydning for distriktene enn de rapporter som tidligere er lagt frem bl.a Vista Analyse. Dette selskapet har i sin rapport "Samfunnsøkonomisk analyse av eventuelle utvidet petroleumsvirksomhet i Barentshavet – Lofoten" bl.a konkludert med at fiskeri- og havbruksnæringen verken på nasjonalt eller regionalt plan har særlig lønnsomhet i dag. Bl.a er det vist til at fiskeri og havbruk i 2004 står for 0,3% av BNP og 0,5% av den nasjonale sysselsettingen og 5% av sysselsettingen i Nord-Norge.</p> <p>Den samme rapporten peker også på at fiskeri, havbruk og reiseliv sysselsetter forholdsvis få innbyggere i de berørte områdene direkte og at de i tillegg har liten eller ingen ressursrente.</p> <p>Dette er tall og konklusjoner som Nordland Fylkes Fiskarlag ikke kjenner seg igjen i, og det er derfor behov for å gjøre denne type</p>	<p>Det foreslåtte tema vil være en del av null-alternativet. Detaljeringsgrad om avgrensning av omfang vil avklares etter hvert.</p> <p>Synspunkt omkring Vista Analyse sin rapport tas til orientering.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>beregninger på nytt og bl.a legge dagens verdiskaping til grunn. Dette må være et prioritert arbeidsområde i forbindelse med kunnskapsinnhenting.</p>	
<p>Erfaringer kan tilsi at når det etableres petroleumsvirksomhet i et område vil det meste av serviceytende næringer konsentrere seg om disse godt betalende "oljekundene". Fiskeflåten får dermed redusert mulighet til å få utført service og den de får kjøpt blir kostbar. Omfanget av denne problematikken er imidlertid noe usikkert, men Nordland Fylkes Fiskarlag mener at problemstillingen må utredes. Utbyggingen av Melkøya og utbyggingen av Nyhavna bør kunne være cases.</p>	<p>Som foreslått vil en prøve å høste av de erfaringer som er gjort i relevante utbyggingsprosjekt andre steder, satt inn i et lokalt/regionalt perspektiv, for å belyse slike problemstillinger.</p>
<p>Nordland Fylkes Fiskarlag registrerer Regjeringens vedtak om å innlemme sensitive områder av Nordland V i TFO-ordningen. Det legges dermed til rette for petroleumsvirksomhet i den delen av Nordland V som ble åpnet etter en konsekvensutredning i 1993. Årsmøtet mener at det som et ledd i arbeidet med Forvaltningsplanen for Norskehavet burde ha vært foretatt nye og grundigere utredninger av Nordland V og tilstøtende havområder slik at man fikk oppdatert kunnskapsbasen for disse områdene. Slik det er nå har Regjeringen valgt å gjenåpne Nordland V på grunnlag en en meget gammel konsekvensutredning. Dette mener en er helt uholdbart spesielt med tanke på at forvaltningsplaner skal være et verktøy som legger til rette for en helhetlig og økosystembasert forvaltning av havområdene. Åpning av Nordland V på bakgrunn av et nær 20 år gammelt utredningsarbeid er etter vår mening både oppsiktsvekkende og lite gjennomtenkt. Bl.a er det siden den gang oppdaget og fredet verdens største område med kaldtvannskoraller i dette området. Som et ledd i arbeidet med videre kunnskapsinnhenting må det gjennomføres grundige utredninger for Nordland V og andre sårbare havområder i Norskehavet, spesielt med hensyn til fiskerirelaterte og miljømessige problemstillinger.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Denne delen av Nordland V ble åpnet for petroleumsvirksomhet i 1994. Rammer for virksomhet i området ble fastlagt gjennom den helhetlige forvaltningsplanen for Norskehavet i 2009. På bakgrunn av oppdatert kunnskap om miljøverdiene i området, ble det fastsatt tidsbegrensninger for når på året aktivitet kan foregå. I oppdateringen av den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet-Lofoten i 2011, ble det besluttet å utvide TFO-området til å omfatte åpent areal i Nordland V og at miljø- og fiskerivilkårene fra forvaltningsplanen for Norskehavet skulle gjelde.</p>
<p>Det er behov for å få en dyptgående analyse av både den generelle kystnære oljevernberedskapen og beredskapen i forbindelse med petroleumsvirksomheten på sokkelen fra Midt-Norge og nordover. Det bør foretas en utredning på om det noe fragmenterte ansvaret man har i dag (NOFO, Kystverket og kommunale IIA'er) er optimalt eller om man bør tenke andre organisasjonsmodeller.</p>	<p>Oljevern er et sentralt tema som vil belyses mht en rekke forhold i KI. Det vises for øvrig til Beredskapsanalyse nylig gjennomført av Kystverket, som belyser en del av de momenter NFF peker på. Det vises videre til Beredskapsforum for oljevern, etablert som en del av regjeringens Nordområdesatsing.</p>
<p>Det synes som om terskelen for bruk av dispergeringsmidler for å bekjempe oljesøl etter hvert senkes. Jfr. i denne forbindelsen uttalelser og referater etter en oljevernøvelse i juni 2011 med olje på havet ved Friggfeltet. Fra NOFO's hjemmeside siteres følgende: "Sent onsdag ettermiddag var det klart at også dispergering fra skip var vellykket. 28.000 liter olje ble løst opp og forsvant ned i havet slik den skulle. De siste 2.000 literne ble samlet opp mekanisk." Et annet sted får man den forståelse av at Norge ønsker å øke bruken av dispergeringsmidler (kjemikalier) for å bekjempe olje. "Forsvant ned i havet" uttales det fra NOFO. Vi kjenner ikke godt nok til verken de kortsiktige eller langsiktige virkningene på havmiljøet og akvatiske organismer ved bruk av dispergeringsmidler. Det må derfor gjennomføres forskning som kan dokumentere de miljømessige konsekvensene ved bruk av kjemikalier for bekjempelse av olje. Inntil en slik dokumentasjon er på plass må det bare i helt spesielle tilfeller tillates brukt</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Relevante strategier for beredskap mot akutt forurensning vil bli vurdert i KI. Konkret når det gjelder bruk av dispergeringsmidler, er dette i Norge styrt gjennom forurensningsforskriften kapittel 19, hvor KLIF har forvaltningsansvar. Kunnskap om virkninger av dispergeringsmidler på miljø utgjør en del av vurderingen i forkant av eventuell tillatelse om bruk. Enkelte felt til havs har bruk av kjemisk dispergering som en del av sin beredskapsstrategi, i henhold til gitte vilkår og tillatelse fra KLIF. Forskning på bruk av dispergerings-</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
dispergeringsmidler.	midler og effekter av slike på miljø, pågår bl.a. i regi av Forskningsrådet.
<p>I forbindelse med kunnskapsinnhenting må det igangsettes et nasjonalt program for å videreutvikle dagens oljevernstyr. Det foregår en del forskning og utvikling på området, men det synes som om det kan være behov for en nasjonal koordinering for å sikre best mulig fremdrift i arbeidet.</p> <p>Som en del av dette arbeidet bør det foretas en analyse over den utviklingen som en har hatt på dette området siden oljevirkomheten startet opp i Nordsjøen.</p>	<p>Departementet er kjent med at industrien gjennom NOFO har et program for å fremme teknologiutvikling innen oljevernberedskap; Oljevern 2010, et program med budsjettamme på 30-40 MNOK.</p> <p>I KI-prosessen vil det gjøres en vurdering av oljevernet, hvor teknologi vil utgjøre en del av dette.</p>
<p>Erfaringene fra 2 ulike skipsforlis på Østlandet de siste par årene indikerer at det er potensial for å forbedre den kystnære beredskapen. Et første steg i forhold til en forbedring av beredskapen må være å analysere og drøfte beredskapen med sikte på å få denne betydelig forbedret både logistisk og operasjonelt. Dette må gjøres uavhengig av spørsmålet om økt petroleumsvirksomhet eller ikke. Dernest må det foretas en analyse av den beredskapen som er etablert i forhold til pågående petroleumsaktiviteter i Norskehavet.</p>	<p>Kystnær beredskap er identifisert som et sentralt tema i forbindelse med KI.</p>
<p>Det er lite kunnskap om havstrømforholdene i utredningsområdet. Det er av vesentlig betydning for oljevernberedskapen at disse er kjent i detalj slik at man kan forutsi oljedrift. De data man har i dag er alt for generelle.</p> <p>Det bør som et ledd i kunnskapsinnhenting settes i gang et prosjekt som går på å skaffe seg mer kunnskap om strømforholdene på kysten. Disse vet vi for lite om i dag til at det bl.a er mulig å bygge opp et effektivt oljevern og få til en simulering av oljedrift som en evt. kan dra erfaringer på.</p>	<p>Temaet havstrømmer, og spesielt sett i sammenheng med oljevernberedskap, er identifisert som et tema som vil adresseres i KI.</p>
<p>For øvrig vises det til punktvis innspill om kunnskapsinnhenting som er innsendt fra Norges Fiskarlag. Disse innspillene har vår fulle støtte.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p>
<p>Det er på det rene at det i dag foreligger et omfattende utredningsmateriale knyttet opp mot petroleumsvirksomhet i Norskehavet og utenfor Lofoten og Vesterålen. Dette inkluderer tidligere Konsekvensutredninger for deler av området samt tidligere forvaltningsplanarbeid.</p> <p>For å skaffe seg oversikter over hva som tidligere har vært gjort på dette området bør det som en del av kunnskapsinnhenting legges frem en oversikt og kort beskrivelse av alle hovedrapporter og delrapporter som har kommet som et resultat av tidligere arbeid. Dette for bl.a. å skaffe seg et best mulig inntrykk av tidligere arbeider og for å kunne dra vekslers på dette.</p>	<p>Som påpekt finnes et betydelig materiale fra tidligere studier og prosesser. Departementet anses det som mest hensiktsmessig at det innen det enkelte tema gis en oversikt over tidligere relevante studier som grunnlag for oppdaterte vurderinger. Delrapporter fra KI vil derfor kunne gi nokså komplette oversikter av relevant litteratur temavis. Samtidig vil dette gi en faglig kvalifisert vurdering av tidligere arbeider.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
Nordland Fylkes Fiskarlag er kjent med at det fra ulikt hold er kommet mange innspill til tema for en videre kunnskapsinnhenting. Samtidig er det korte frister i forhold til å få gjennomført etter det vi mener vil bli et svært omfattende arbeid. Vår oppfordring i så måte er at dersom det er mange gode prosjekter som ikke kan gjennomføres på grunn av tidspress så bør man heller skyve på den fastsatte timeplanen. Det må etter Nordland Fylkes Fiskarlag sin oppfatning være bedre å få utredet alle viktige problemstillinger i stedet for konsekvent holde på timeplanen.	Som påpekt er det fremmet en rekke forslag til hva som bør belyses. En del av disse vil det være for ambisiøst å adressere, enten ut fra faglige vurderinger/prioriteringer, ressurser eller kapasitet. En del tema vil derfor eventuelt måtte følges opp gjennom etterfølgende prosesser, for eksempel en eventuell konsekvensutredning eller ved oppdatering av forvaltningsplanene.
Nordland Fylkes Fiskarlag foreslår at dersom arbeidet med kunnskapsinnhenting skal følges av en referansegruppe må Norges Fiskarlag være representert i denne. Fiskerinæringens som den viktigste aktøren i de aktuelle havområdene vil dermed kunne følge kunnskapsinnhenting på nært hold.	Departementet vil ha dialog med relevante aktører undervegs, og involvere en rekke parter i arbeidet. Norges Fiskarlag vil være en naturlig part å diskutere med (undervegs).

Nordland Fylkeskommune

Fylkesrådet i Nordland gjorde 22. september følgende vedtak:

Kommentar	Departementets vurdering
Nordland fylkesting er tilfreds med at det settes i gang en prosess med kunnskapsinnhenting knyttet til Meld. St. 10 (2010-2011) <i>Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten</i> , og ber om at det legges opp til en omfattende høringsprosess når den endelige rapporten er ferdigstilt. Fylkestinget ber om at følgende momenter blir lagt vekt på i den forestående prosessen med kunnskapsinnhenting:	Det vil gis anledning til å kommentere på den oppsummerende fagrappporten, og innkomne kommentarer vil inngå i endelig rapport fra arbeidet. Samtidig er det viktig å understreke at KI-prosessen legger opp til tett involvering av lokale/regionale aktører underveis for å sikre en god og medvirkende prosess.
Kunnskapsinnhenting må utrede mulighetene for ringvirkninger på land, herunder hvordan oljeselskapene kan påvirkes til å etablere kompetanse i de fylkene hvor ressursene er lokalisert.	Vurdering av ringvirkninger og vurdering av kompetansebehov vil være omfattet av KI.
Kunnskapsinnhenting må utrede hvilken betydning utvikling av gassfeltet Luva til et senter/feltsenter for framtidige utbygginger kan få når det gjelder ilandføring og fremtidig infrastruktur både på land og til havs.	Utvikling av Luva vil være gjenstand for en spesifikk Plan for utbygging og drift, inkludert en konsekvensutredning, etter petroleumsloven. KI-prosessen vil ikke belyse denne konkrete saken da den ivaretas gjennom eksisterende lovverk og prosesser.
Kunnskapsinnhenting må utrede hvordan universitets- og høyskolemiljøene i nord kan utvikles for å få en mer sentral rolle i utviklingen av petroleumsnæringen.	Kompetanse og utdanning vil omfattes av KI.
Kunnskapsinnhenting må utrede hvordan verdiskapingen i nord kan økes ved å ta i bruk en større del av petroleumsressursene innenlands.	Det foreslåtte tema vil adresseres i KI.
Kunnskapsinnhenting må utrede hva som skal til for å få til en reell sameksistens mellom petroleumsnæringen og fiskerinæringen.	Virkinger av petroleumsvirksomhet på fiskeri og problemstillinger relatert til arealbruk og sameksistens generelt vil adresseres i KI.
Kunnskapsinnhenting må utrede hvordan næringslivet i Nordland kan komme i posisjon overfor petroleumsbransjen, uavhengig av om områdene blir konsekvensutredet eller ikke.	Vurderinger knyttet til lokalt/regionalt næringsliv og muligheter vil adresseres i KI.
Kunnskapsinnhenting må utrede hvordan de ulike miljøene innenfor oljevern kan arbeide tett sammen for å oppnå en helhetlig beredskap, og hvordan disse bedriftene kan danne basis for utvikling	Organisering av beredskap og behov for ressurser og kompetanse vil adresseres i KI.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
av en internasjonal klynge innenfor oljevernberedskap.	
Kunnskapsinnhentingene må utrede en differensiering og en presisering når det gjelder bruken av begrepene <i>sårbare og verdifulle områder</i> , slik at det blir tydelig hvilke aktiviteter som kan igangsettes i et område uten at det gir negative påvirkninger.	Det tas til etterretning at disse begrepene er benyttet noe inkonsistent innen rammene av forvaltningsplanene, som også påpekt av Energi- og miljøkomiteen i Innst. 433 S (2010-2011). Departementet tar sikte på å klargjøre begrepsbruken i sammenstillingsrapporten fra KI.

Norges Fiskarlag

Kommentar	Departementets vurdering
i. Vi har tidligere uttalt (15. september 2010) at det ikke må igangsettes petroleumsaktivitet i Nordland VI, VII og Troms II.	Kommentaren tas til etterretning. Dette er i samsvar med Stortingets beslutning om petroleumsvirksomhet i dette området for inneværende stortingsperiode.
ii. Krevd styrking av oljevernberedskapen både for områdene nevnt i i) og for hele NØS Dette krever bedre kunnskap om vannmassenes påvirkning fra strøm og vind	Oljevern er et tema som vil bli videre adressert i KI, sådan også strømforhold.
iii. Arealproblematikken må utredes mer. Det må gjennomføres en kartlegging av antall fartøy som fisker i området, arealbruken disse har fordelt på redskapsgrupper og fartøyene lengdegrupper.	Det foreslåtte tema vil adresseres i KI.
iv. Arealproblematikken ved petroleumsaktivitet, etablering av vindmøller / offshore energianlegg og innførte og planlagte verneområder må beskrives.	Pågående KI vil adressere arealproblematikk knyttet til petroleumsvirksomhet og fiskeri.
v. Områdets betydning for flåten; hvilke arter fiskes gjennom året og av hvem, økonomisk utbytte for flåten (mengde og verdi over en lengre periode).	Det foreslåtte tema vil adresseres i KI.
vi. Sysselsettingsvirkning for fiskeriene (flåten og industrien) – rekrutteringspotensial	Sysselsettingsvirkninger, inkludert sekundæreffekter, vil adresseres i KI. Rekruttering innenfor fiskeriene vurderes å ligge utenfor KI for petroleumsvirksomheten.
vii. Hva skjer med det servicenettet som betjener fiskeflåten – mister de «interessen» når bedre betalte oppdrag kan forespeiles og hvilke konsekvenser for dette for lokalsamfunnet	Det vises til lignende kommentar fra Nordland Fylkes Fiskarlag. Påpekte forhold vil forsøkes adressert basert på erfaringer fra sammenlignbare områder.
viii. Videreutvikle modellen StormGeo presenterte i forbindelse med revidering av Forvaltningsplanen om spredning av oljeforurensning, både knyttet til petroleumsvirksomhet og skipstrafikk	KI vil nyttiggjøre de beste tilgjengelige modeller på markedet.
ix. Klarlegge om konklusjon referert i arbeidet med forvaltningsplanen er riktig med hensyn til oljekomponenters påvirkning (T.F.Holt 2009; og Workshop Akvaplan Niva)	Forskning på dette temaet foregår gjennom andre prosesser. Ny kunnskap erverves også gjennom målinger og overvåking etter Macondo-hendelsen i Mexicogulfen. En oppdatert oversikt over kunnskap om oljekomponenters

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
	påvirkning vil gis som en del av KI (E1).
x. Klarlegge hvordan sameksistens fisk og olje skal kunne skje i praksis uten gode nok kjørerregler. Hvordan oppnå dette?	Regler og praksis vil vurderes og mulige tiltak for forbedret praksis vil adresseres.

Norges Kystfiskarlag

Ved kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet mener Norges Kystfiskarlag at det er flere ting man må gå grundig inn på for å finne kunnskap.

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Man bør gjøre en grundig kartlegging av all fiskeriaktivitet og dens arealbehov der det planlegges å starte petroleumsvirksomhet. Som regel er det samme areal som vil beslaglegges ved petroleumsvirksomhet som der fiskeriene foregår.</p> <p>De kystnære farvannene er benyttet av kystfiskeflåten, og aktiviteten varierer med sesongene fra distrikt til distrikt. I området fra Lofoten til nord for Senja, er sokkelen på sitt smaleste, og arealkonfliktene vil dermed være meget store.</p> <p>Norges Kystfiskarlag er klar på at i dette området SKAL arealene forbeholdes fiskeriene, men generelt skal fiskeriinteresser gå framfor petroleumsaktivitet jf. havressursloven.</p>	Kartlegging av lokal fiskeriaktivitet vil inngå i KI. Mulige arealkonflikter vil belyses.
<p>Skremmeeffekten ved seismisk aktivitet må det forskes mer på, for at man skal bli helt sikker på hva som skjer med larver, yngel og fisk når det skytes seismikk.</p> <p>Vi kan sitere fra rapporten "Effekter av luftkanonskyting på egg, larver og yngel" som ble ferdig i desember 1995: "For torskeyngel ble det registrert opptil 20% dødelighet ved 0,9m, opptil 3% ved 1,3m og ingen dødelighet ved 1,7m fra luftkanonen og i kontrollgruppen. Hos den eksponerte yngelen fant vi skader på indre organer som sprukken svømmeblære, sammentrekt svømmeblære, gassbobler under svømmeblærehinnen, sprukken nyrehinne med blodutredning i nyrene og blodklumper i bukshulen og svømmeblæren".</p> <p>Forskerne har sagt følgende: "Denne studien må følges opp av en annen som omhandler hvilke konsekvenser det totale omfanget av dødelighet og indre skader hos larver og yngel på grunn av luftkanonseismikk eventuelt kan ha på bestandsnivå". Dette er dessverre aldri blitt gjort.</p>	<p>Tematikken rundt skremmeeffekter på fisk av seismisk aktivitet har vært studert og diskutert mye i de senere år uten at det er oppnådd en konsensus omkring dette.</p> <p>I forhold til den studien det henvises til er det gjort flere studier og undersøkelser for ulike arter for å undersøke omfanget av påvirkning og skade. Det er allment akseptert at dødelighet på egg og larver er begrenset til nærsonen (5m) og at dødelighet for individer med god egenbevegelse er neglisjerbar, og at effekter på bestandsnivå er neglisjerbar, jf. Meld.St. 10 (2010-2011). I sammenstillingsrapporten fra KI vil det presenteres en oppdatert kunnskapsstatus på emnet.</p>
Norges Kystfiskarlag mener at petroleumsaktivitet ikke må forekomme i områder med stor tetthet av larver og yngel. Områdene det her er snakk om er gyte- og oppvekstområde for mange av våre kommersielt interessante arter, i tillegg til arter som er mat for disse.	Innen petroleumsvirksomheten er det innført tidsbegrensninger for seismiske undersøkelser i perioder med gyting, gytevandring eller store mengder egg/larver. For annen type petroleumsvirksomhet vil ulike krav og tiltak vurderes fra sak til sak, herunder søknad om bruk og utslipp av kjemikalier som behandles av KLIF.
Strøm og værforhold i områdene man innhenter kunnskap om, er av en slik karakter at en sameksistens mellom oljevirkosomhet og fiskerier vil bli meget vanskelig. Faste installasjoner – enten det er i en letefase eller produksjonsfase, vil kreve langt større sikkerhetssoner enn for eksempel i Nordsjøen, hvor man ikke har strømsettingsproblemer i samme skala som for utenfor Lofoten,	Havstrømmer og strømforhold i kystsonen spesielt, er foreslått som et fokusområde for KI. Dette vil videre sees i sammenheng med andre initiativer på området, for å høste synergieffekter. I regi av industrien er de i løpet av de

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Vesterålen og Senja.</p> <p>I tillegg til hovedstrømretninga på den norske kyststrømmen og den nordatlantiske strømmen som går nord – og østover langs kysten, får vi sterk strømpåvirkning fra havet og inn mot sund og fjorder. Også disse strømmene påvirkes av topografien, og ute i havet bidrar denne utskiftingen av vann på tvers av hovedstrømretningen til at strømforholdene på det smale sokkelområdet blir meget kompliserte og problematiske.</p> <p>Det har vært forsket lite på strømforholdene langs norskekysten, og forskermiljøene sier da også at de bare har mer eller mindre tilfeldige brokker å forholde seg til. Det er et paradoks at vi vet mer om havstrømmene i områder i Antarktis enn vi vet om havstrømmer utenfor norskekysten, hvor en stor del (mesteparten) av norsk næringsvirksomhet finner sted.</p>	<p>senere år foretatt strømmålinger i ni punkter i Nordland VII. Dataene forventes også å bidra til økt kunnskap om drivkrefter mer kystnært. Dataene er stilt til rådighet for MAREANO/HI.</p>
<p>Norges Kystfiskarlag vil derfor be om at olje- og energiministeren må ta hensyn til føre-var prinsippet og gå grundig gjennom overnevnte punkter ved kunnskapsinnhenting. Viser for øvrig til vedlagte høringsuttalelse – Det faglige grunnlaget for oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.</p>	<p>Føre-var prinsippet står sentralt innen norsk miljøforvaltning. Kommentaren tas for øvrig til orientering.</p>

Norsk Industri

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Samfunnsmessige og næringsmessige virkninger</p> <p>Det er viktig at utredningene for samfunnsmessige og næringsmessige virkninger blir grundige, og at virkningene for hele tjenestespekteret blir vurdert både regionalt og for landet for øvrig. Petroleumsvirksomhet i nordøstlig Norske-hav vil ha betydelige ringvirkninger også for leverandørindustri fra øvrige deler av landet.</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. De nevnte tema vil behandles i KI prosessen.</p>
<p>Erfaringer og fakta fra andre regioner</p> <p>Erfaringsdata fra andre områder/regioner, som har fått etablering og utvikling av petroleumsindustri, samt videreutvikling av tjenester, produkter og teknologier på grunn av dette, må benyttes som grunnlag for scenarier og virkninger for næringsliv og samfunn (f. eks. Kristiansund, Bergensregionen, Sandnessjøen og Hammerfest).</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Tilgjengelig informasjon fra andre relevante områder vil legges til grunn i arbeidet.</p>
<p>Kartlegging av kompetansebehov</p> <p>Som et ledd i kunnskapsinnhenting ser Norsk Industri det som viktig å kartlegge kompetansebehovet for den kommende petroleumssatsingen i Nord-Norge. Kartleggingen må innebære en beregning av hva kompetansebehovet vil være både kvalitativt og kvantitativt, og videre en analyse av i hvor stor grad denne kompetansen er å finne i Nord-Norge i dag. En slik analyse vil gi et bilde av behovet for økt kompetanse som må dekket inn gjennom etter- og videreutdanning, tilflytting og arbeidsinnvandring.</p> <p>Norsk Industri ønsker å påpeke følgende fakta som er viktig å ha med som et bakteppe, samt viktige premisser i arbeidet med kunnskapsinnhenting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den største direkte sysselsettingen som følge av petroleumsvirksomhet i en region skjer i leverandørindustrien. • Leverandørindustrien sysselsetter i stor grad folk lokalt, og for deler av industrien er terskelen lav for å få ansettelse. • Industrien har stor bredde i sitt kompetansebehov. 	<p>Kompetanse er et tema som vil inngå i KI, og de påpekte forhold vil adresseres i arbeidet.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<ul style="list-style-type: none"> • Industrien har høy aktivitet på etter- og videreutdanning. • Store aktører tilstreber samarbeid og utvikling av underleverandører og klynger lokalt. • Industrien har et meget høyt HMS-nivå og lavt sykefravær. Kultur og holdninger i forbindelse med dette har god smitteeffekt på andre næringer og industrier. • Industrien er helårig aktivitet, med små sesongsvingninger og lange horisonter. 	

Norsk Kystklimasenter

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Norsk Kystklimasenter har lenge vært bekymret for manglende fokus på strandsonen og havstrømmene mellom øyene når man skal vurdere oljevirkosomhet utenfor Lofoten. Stor forskjell mellom høyvann og lavvann fører til at store flater med sand, svaberg, steinur, sterkt forvitret stein og store fyllinger blottlegges og oversvømmes to ganger i døgnet. Stein og berg er bevokst med tang. Den store forskjellen mellom flo og fjære fører også til sterke strømmer mellom øyene.</p> <p>Moskenesstraumen er den mest kjente og sterkeste, men Sundstraumen mellom Moskenesøy og Flakstadøy; Nappstraumen mellom Flakstadøy og Vestvågøy; Sundklakkstraumen mellom Vestvågøy og Gimsøy og Gimsøystraumen mellom Gimsøy og Austvågøy vil etter NOKKS sin vurdering være svært sårbare ved oljesøl. Straumene vil frakte olje inn i sårbare fjorder på innersida av Lofoten der man også finner de største bosettingene i regionen. I tillegg vil rettningsendringen to ganger i døgnet og den forrevne kyststripa gjøre opprensning vanskelig. NOKKS har utarbeidet et lite notat for å synliggjøre problematikken.</p> <p>NOKKS mener at det både er viktig å gjennomføre målinger av strømforholdene og å få laget modeller som kan brukes til å simulere oljeutslipp og tiltak for å begrense skader. Det bør også lages planer for å isolere eventuelle utslipp i vikene for å unngå at de kommer inn i straumsystemene. Poseidon Simulations på Leknes bør kobles inn i et slikt arbeid.</p>	<p>Strømforhold, herunder lokale strømmer, er et tema som vil adresseres i KI.</p>
<p>NOKKS er også bekymret for at diffuse utslipp forbundet med boreaktivitet kan påvirke miljøet i littoralsonen. Utslipp av stoffer i sjøen vil kunne havne i sedimentene Derfor er det viktig at det foretas en kartlegging av status på utvalgte lokaliteter i Lofoten. Dette vil også være viktig i forhold til påvirkninger som skyldes havforsuring, utslipp fra anleggene i Sellafield mv.</p>	<p>Et tema i KI vil være å adressere relevante driftsutslipp til sjø fra boring og produksjon.</p>
<p>For NOKKS er det viktig at kunnskapsinnhenting og senere utviklingsarbeid fører til at lokale miljøer kobles inn. Det vanlige er at sentrale forskningsmiljøer sender sine folk ut i felt og at lokale aktører driver opplæring ved å mate dem med det som for lokalkjente er selvfølgeligheter. Man vil oppnå mye bedre resultater ved å bygge og utnytte lokal kompetanse. NOKKS ønsker å utvikle et slikt lokalt kompetansemiljø og vil kunne bidra med innsamling av sedimentprøver, plassering og avlesing av logger, intervjuer med</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Lokale aktører vil i størst mulig grad involveres i arbeidet med KI, jf. mandatet for prosessen.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
lokale aktører mv.	

Norut Alta

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Kartlegging av forventninger hos ulike aktører i ulike faser De nå tilbakelagte stadiene i utredningsprosessen i tilknytning til eventuell åpning av Nordland VII, Troms II og uåpnede deler av Nordland IV, V og VI for petroleumsvirksomhet, har skapt forventninger hos bedrifter og andre samfunnsaktører i influensområdet. Disse forventningene er dels formet og påvirket av en arena der politiske aktører, forvaltningsorganer, miljøorganisasjoner petroleumsselskap, fiskeri- og reiselivsinteresser og andre opinionsdannere og premissgivere har hatt ulike perspektiv og rollefortolkninger.</p> <p>Forventningene vil være førende for de strategier som legges av regionalt næringsliv og regionale offentlige aktører. Blant annet kan de fortelle noe om posisjonering, vurdering av egen og andres motivasjon og muligheter for å komme i inngrep med en eventuell utbyggingsprosess, hvilke samarbeidsrelasjoner som er i emning og ikke minst hvilke konfliktlinjer som avtegner seg. Med tanke på seinere studier av ringvirkninger, i bred forstand, vil en slik kartlegging utgjøre et nyttig bakteppe for analysene.</p> <p>Det er viktig også av strategiske årsaker for oljeselskapene å vite hvilke bevegelser, meningsbrytninger og oppfatninger som pågår i opinionen. Med basis i analyser av forventninger, vil petroleumsindustrien ha et viktig underlag som de kan manøvrere etter både når det gjelder kommunikasjon og bygging av relasjoner til ulike lokalsamfunn.</p> <p>Oljeselskapene kan bruke kunnskap om forventninger i regionen til å legge til rette for leverandørutvikling og utvikling av allianser mellom regionale leverandører. På den måten kan de imøtekomme og gå i dialog med potensielle leverandører, og dermed være med å styrke mulighetene for lokalt innhold i utbyggings- og driftsprosjekt.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Hensikten med KI prosessen er å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag som kan klargjøre bildet over reelle muligheter, og således også danne et grunnlag for realistiske forventninger.</p>
<p>Kunnskap om betydning av leverandørutvikling for lokale og regionale leveranseringsvirkninger I tradisjonelle ringvirkningsanalyser tas det gjerne et statisk utgangspunkt i historiske innkjøpsstrukturer når lokale og regionale ringvirkninger av ny aktivitet skal kvantifiseres. I dag er leverandøriindustrien i influensområdet Nordland og Sør-Troms i hovedsak lokalisert til Helgeland, Narvik/Harstad og Bodø/Salten med geografisk nærhet til baser og driftsorganisasjoner for eksisterende petroleumsaktivitet i de åpnede delene av Norskehavet, mens leverandørbedrifter i Vesterålen er få og spesialiserte. Den etablerte leverandøriindustrien i regionen har gjennom samarbeid vist seg konkurransedyktig, og det er en sannsynlighet for at den vil ekspandere i takt med økt lete- og utbyggingsaktivitet i de deler av Norskehavet som i dag er åpnet for petroleumsaktivitet. Samtidig er det i Lofoten og Vesterålen en maritim rettet industriell sektor som i dag produserer for andre markeder, men som under visse betingelser (avhengig av leverandørsamarbeid, kontraktstrukturer m.v) kan bli potensielle leverandører også til eventuell ny petroleumsaktivitet. Dette bør kartlegges.</p>	<p>Innspillet tas til etterretning og vil inngå i KI.</p>
<p>Kunnskap om den dynamiske tilpasningen i det lokale og regionale arbeidsmarkedet Både Lofoten, Vesterålen og Nordland/Sør-Troms som helhet har i</p>	<p>Temaet vil forsøkes belyst ved å bygge på erfaringer fra andre sammenlignbare områder og sette dette inn i et</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>dag netto utpendling. Mens disse regionene fram til 2007 hadde netto utflytting, har det de siste tre årene vært overvekt av innflytting. Samtidig vil store deler av dagens arbeidsstyrke tre ut av arbeidslivet i løpet av 10-15 år. Over tid vil kompetanseprofil og yrkesdeltakelse i befolkningen endre seg og legge føringer for hvorvidt økt lokal arbeidskraftetterspørsel ved eventuelle utbyggingstiltak kan dekkes av det lokale arbeidskrafttilbudet eller må dekkes inn ved innpendling eller tilflytting. Forskjellige arbeidsmarkedstilpasninger vil gi ulike lokale ringvirkninger og muligens ulike fortrengingseffekter i andre næringer. Konsekvensene av dette er i dag lite kartlagt.</p> <p>Det er videre behov for kunnskap om hvem (kjønn, alder- unge- og eldre arbeidstakere, etnisitet, utdanning og yrkesbakgrunn) som får jobb og bidrar med arbeidskraft i næringa og på hvilken måte, for å forstå hvordan virksomheten vil påvirke regionens arbeidsmarked. Det er også behov for analyser av hvordan innpendling/ migrasjon/innflytting fra regionen, nasjonalt og internasjonalt påvirker ulike sider ved samfunnslivet i regionen. Aktuelle spørsmål er påvirkning av boligmarked, sivilsamfunn, sosiale og kulturelle prosesser knyttet til økonomisk ulikhet. Endres arbeidsmarkedsregionen som en følge av denne utbyggingen, hvem tar del i dette og hvem gjør det ikke? Endres yrkesdeltakelsen i regionen totalt og hvordan kan det legges til rette for å benytte større deler av arbeidskraftreservene?</p>	<p>lokalt/regionalt perspektiv for aktuelt geografisk område. Omfang og detaljeringsgrad må tilpasses tilgjengelighet av data og den øvrige prosessen med KI.</p>
<p>Kunnskap om ringvirkningseffektene av samtidig styrking av samfunnsinfrastrukturen</p> <p>Deler av samferdselsinfrastrukturen internt i Lofoten og Vesterålen og til naboregionene er i dag mangelfullt utbygget, og kan bli flaskehals for regional samhandling ved eventuell framtidig petroleumsbasert næringsutvikling. Dette gjelder både i forhold til mulige nærhetsfordeler for leverandørene i regionen og mulighetene for at småsamfunn kan integreres i en større arbeidsmarkedsregion. Også strømforsyningsinfrastrukturen i regionen, som er et underskuddsområde, er i dag mangelfullt utbygget, og må sannsynligvis oppgraderes betydelig ved eventuelle landbaserte utbygginger. Hvorvidt slike infrastrukturinvesteringer vil medføre synergieffekter knyttet til forsyningsikkerhet, transportkostnader og tilgjengelighet for det øvrige næringslivet i regionen bør også kartlegges.</p>	<p>Infrastrukturtiltak og logistikk er identifisert som tema for KI.</p>
<p>Kunnskap om kompetansebyggings- og utdanningsstrategier som maksimerer lokale og regionale ringvirkninger</p> <p>Eventuelle framtidig petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet vil generere økt etterspørsel etter kompetansearbeidskraft særlig innen tekniske fagretninger både på fagarbeidernivå og ingeniørnivå. Dette vil representere en utfordring for hele det nordnorske utdanningssystemet. Nordland har i dag en større andel sysselsatte med videregående utdanning innen tekniske fag og håndverksfag enn landsgjennomsnittet, særlig konsentrert til de eksisterende industriedene, mens Troms og Finnmark ligger godt under landsgjennomsnittet. Når det kommer til andel sysselsatte med høyere utdanning innen tekniske og naturvitenskapelige fag, innehar Finnmark og Nordland utenom Narvik i dag bunnplasseringene. Troms ligger nærmere landsgjennomsnittet, med sterke biologi- og geologimiljø i Tromsøregionen og ingeniørmiljø i Harstadregionen. For fagarbeiderutdanningen vil strategiene sannsynligvis være knyttet til veivalg mellom ulike spesialist- eller generalistutdanninger. Innen høyere teknisk utdanning vil</p>	<p>Kompetansebehov og utdanning vil adresseres i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>sannsynligvis de nordnorske utdanningsinstitusjonenes vilje og evne til økt konsentrasjon, samhandling og arbeidsdeling være et sentralt spørsmål i strategiutviklingen.</p> <p>Ungdom representerer potensiell fremtidig arbeidskraft og innbyggere i regionen og det er behov for å avdekke hva slags kunnskap de har om utdannings- og yrkesmuligheter som åpne seg i ny næringsvirksomhet ved en eventuell fremtidig petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet. Det kan bidra til mer målrettede tiltak. Det er videre behov for kunnskap om unge menneskers interesser og vurderinger av slike utdannings- og yrkesvalg, samt deres oppfatninger om regionen som et attraktivt sted å bo og jobbe, i fremtiden.</p> <p>Tidligere forskning om Snøhvit og Goliat viser at det er ulikheter mellom jenter og gutter og mellom ungdom som bor på ulike steder, samt at dette endrer seg i ulike retninger over tid.</p>	
<p>Kunnskap om samfunnsmessig risiko og sårbarhet</p> <p>I debatten om petroleumsutvikling, i og utenfor tradisjonelt fiskeridominerte samfunn, er risikoen for et oljeutslipp og dets eventuelle konsekvenser et hett tema. Norut har siden oppstarten av Utredning Lofoten-Barentshavet, til selve utarbeidelsen av Helhetlig Forvaltningsplan for det samme havområdet, påpekt at det er kunnskapshull knyttet til dette i forvaltningsplanarbeidet. Mangelen på kunnskap er erkjent av Faglig Forum, mens Referansegruppen endte på å begrense definisjonen av risiko til miljørisiko. Helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet omhandler dermed risiko og sårbarhet, men samfunnene som grunnlagsarbeidene omhandler, er de biologiske. Risiko, sårbarhet og konsekvenser relatert til oljeutslipp er tema for et doktorgradsarbeid som er under avslutning hos Norut.</p> <p>Men det er slik vi ser det, behov for mer kunnskap om samfunnsmessig risiko og sårbarhet knyttet til konsekvenser av kystnære oljeutslipp i nord og beredskap ved slike hendelser.</p>	<p>Mulige virkninger av akutte oljeutslipp fra en eventuell petroleumsvirksomhet i området på fiskeri og andre relevante næringer vil adresseres i KI.</p>
<p>Kunnskap om bidrag til global oppvarming</p> <p>Norges har en høy status internasjonalt, i store deler av det politiske miljøet, som en miljøbevisst og ansvarlig aktør også i klimasammenheng. Det er viktig med kunnskap om hvordan bildet av Norge påvirkes av en mulig åpning av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet. Det er også interessant å innhente kunnskap om hvordan slike inkrementelle åpninger av stadig flere områder, påvirker forhandlingsklimaet for en post Kyoto avtale om reduksjon av utslipp.</p>	<p>Norsk klimapolitikk håndteres gjennom andre prosesser og vurderes ikke innenfor mandatet av pågående KI for aktuelt område.</p>
<p>Kunnskap om muligheter for industriell anvendelse av olje og gass i influensområdet og ringvirkningene av dette</p> <p>I nordområdestrategien Nye byggesteiner i nord er det nedfelt at regjeringen ønsker å legge til rette for at petroleumsnæringen kan stimulere til annen næringsvirksomhet, herunder med petroleum som innsatsfaktor. Regjeringen vil også legge fram en mineralstrategi i Løpet av neste år. Dette må også ses i lys av EUs råvareinitiativ der et av strategiområdene er tiltak for å øke malmutvinning og produksjon av mineraler på det europeiske kontinentet for å minske Europas importavhengighet av metalliske mineraler og konsentrater og "high-tech" metaller.</p> <p>Potensialet for industriell videreføring av naturgass sammen med malm/mineral forekomster i Nordområdene utredes nå i forskningsrådsprogrammet Gassmaks. I dette programmet er det blant annet gjennomført en mulighetsstudie for bruk av gass i Nordland.</p> <p>Bedrifts- og samfunnsøkonomiske analyser knyttet til utvikling av</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning og informasjonen vil nyttes som relevant i arbeidet.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>industriklynger i nord basert på gass og malm som innsatsfaktorer gjennomføres også i Gassmaks-prosjektet GassMat. Gryende interesse fra store, etablerte industriaktører i nordre deler av Sverige og Finland, for å erstatte blant annet bruk av kull med gass, kan danne grunnlag for fremtidig gasseksport. Kombinert med etablering av nord-norske industriklynger, vil en slik etterspørsel kunne gi et betydelig bidrag til gjøre ilandføring av gass kommersielt interessant.</p> <p>Det ligger et potensial for betydelige regionale virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehavet. Ytterligere kunnskapsinnhenting med basis i eksisterende kunnskapsgrunnlag, bør etter vår oppfatning være et viktig element i KI-prosessen.</p>	

OLF Oljeindustriens landsforening

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Scenarier for samfunnsutvikling</p> <p>OLF foreslår at departementet igangsetter en studie som beskriver ulike scenarier for samfunnsutvikling i regionen. Scenarioene bør ta utgangspunkt i ulike ressursutfall, eksportløsninger, teknologiske valg og lokaliseringer. Scenarioene må beskrive effektene i forhold til arbeidsplasser både i privat og offentlig sektor, lokal og regional verdiskaping, betydning for andre næringer og på forventede endringer i infrastruktur, samferdsel og helsetilbud. En slik studie bør gå mer detaljert til verks enn tidligere publiserte analyser og scenarier (eksempelvis KonKraft-rapportene og Statoils industriskisser). Studien bør også vise til detaljerte eksempler fra andre steder i landet som har opplevd ringvirkninger av petroleumsvirksomheten.</p> <p>Bildene som tegnes i en slik scenarioanalyse vil kunne gi befolkningen og sentrale beslutningstakere i Nordland og Troms en bedre forståelse for hvilke muligheter som kan komme til å by seg, hvilke aktiviteter og omfang man må forberede seg på og eventuelt hvilke ulemper det kan være viktig å sikre seg mot.</p>	<p>Oljedirektoratet etablerer scenarier som grunnlag for arbeidet med KI. Scenariene vil inkludere en rekke av de aspektene som OLF foreslår. Basert på scenariene vil virkninger utredes innen en rekke tema som presentert i Del I av dette dokumentet.</p>
<p>Beredskap mot akutt forurensning</p> <p>OLF foreslår at departementet setter i verk en utredning av hvilke tiltak mot akutt forurensning som vil være relevante i det Nordøstlige Norskehavet. En slik utredning må peke på hva beredskapsbehovet vil være og hvor utviklingen av ny teknologi bør fokuseres. Utredningen bør også diskutere hvordan det kan utvikles et best mulig beredskapssamarbeid mellom oljeindustrien, fiskerinæringen og skipsfarten, og mellom statlige, kommunale og private beredskapsressurser.</p> <p>Kystverket har påpekt at det Nordøstlige Norskehavet, med tilhørende kyst, har et betydelig behov for bedre beredskap mot akutt forurensning. Dette behovet vil øke uavhengig av om det blir åpnet for petroleumsvirksomhet. Utredningen må derfor omfatte de endringene i den samlede beredskapen som kan følge av at det etableres og utvikles beredskap i området som i utgangspunktet er tilknyttet oljevirkosmheten.</p> <p>Utredningen bør se på modellen for beredskap i kyst- og strandsonen som er utviklet i forbindelse med Goliat-utbyggingen i Finnmark, og diskutere hvordan modellen kan anvendes og videreutvikles for bruk i Det nordøstlige Norskehavet.</p> <p>Sterke havstrømmer i Lofoten-området blir trukket frem som en utfordring for oljevernberedskapen. Industrien har gjennom</p>	<p>Beredskap mot akutt forurensning er et sentralt tema i KI og de påpekte forhold vil adresseres i denne anledning.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
teknologiprogrammet Oljevern 2010 utviklet utstyr som blant annet i betydelig grad øker oppsamlingseffektiviteten ved høye bølger og sterk strøm. Dette bør tas med i den samlede vurderingen. Dette er ikke en uttømmende liste, men eksempler på ulike elementer som må inkluderes i en sammenfatning av beredskapsbehovet og beredskapsløsninger for Lofoten og Vesterålen.	
Macondo-erfaringer I kjølvannet av Macondo-ulykken i Mexicogolfen har industrien gjennomført ulike studier og iverksatt en rekke tiltak. OLF foreslår at departementet som en del av kunnskapsinnhentingene også gjennomfører en utredning av hvordan tiltakene som er gjennomført etter Macondo-ulykken, særlig knyttet til tiltak mot akutt forurensning, vil påvirke sikkerhet og beredskap i det aktuelle området.	Innspillet tas til etterretning. Erfaringer fra Macondo, og tiltak som følge av dette, vil være sentralt i KI.

Ordfører i Vågan (Hugo Bjørnstad)

Kommentar	Departementets vurdering
I forbindelse med de pågående prosesser knyttet spesielt til Lofoten, vil det etter min vurdering være helt avgjørende at spørsmålet om å gjøre Lofoten til Verdensarvområde trekkes inn som et element i den samlede analysen. Å vurdere samfunnsutviklingen i Lofoten, og ikke minst den samlede forvaltningen av havområdene utenfor UTEN å trekke inn Verdensarvdiskusjonen, vil gi et alt for snevert bilde og grunnlag for å trekke konklusjoner. Jeg ber derfor at det tas inn som tema i analysene.	Spørsmål knyttet til Lofoten som Verdensarvområde vil bli belyst i regjeringens oppfølging av Meld. St. nr. 10 (2010-2011), Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

OSO-Maritim AS

OSO-Maritim AS ved Odd S Olsen hold innlegg på innspillmøtet og videresendte en artikkel publisert etter dette møtet (Vesterålen Online 31.08.2011).

Opplevelser i Nord – kunnskapsbasert verdiskaping

Kommentar	Departementets vurdering
Kort oppsummert er det stort behov for kunnskapsinnhenting knyttet til potensielle negative og positive konsekvenser - på kort og lang sikt - av olje/gassvirksomhet for reiselivsnæringene. Det anbefales at reiseliv løftes opp som et særlig viktig område og ikke kun plasseres i en generell sekkepost kalt "samfunnskonsekvenser" eller "andre lokale næringer". En slik kunnskapsinnhenting krever involvering av aktører fra reiselivsnæringene, virkemiddelapparat som jobber med reiselivsnæringene og, ikke minst, forskningsmiljøer som jobber med reiselivsforskning i området i samarbeid med annen forskningseksperitise. Eksempler på temaer som spesielt er viktige er: <ul style="list-style-type: none"> • opplevelsesproduksjon, verdiskaping, kundeperspektiv på olje/gass i de berørte reiselivsområder, merkevare og	Temaet reiseliv og virkninger av petroleumsvirksomhet er pekt på som et eget hovedtema i KI, og en rekke relevante undertema vil belyses. Innspillet fra Opplevelser i Nord vil adresseres i denne sammenheng.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>omdømme, kartlegging av naturressurser i opplevelsproduksjon, medvirkning og dialog, krisehåndtering og behov for oppryddingsfond (ikke kun oljesøl, men også markedskommunikasjon) ved kriser.</p> <p>Flere av disse punktene relaterer seg til temaområdet bærekraftig reiselivsutvikling. Ulike forskningsmiljøer, blant annet institusjonene som arbeider innenfor Opplevelser i Nord, vil i denne sammenhengen kunne bidra i forbindelse med kunnskapsinnhenting om konsekvenser for reiseliv forutsatt at slik kunnskapsinnhenting finansieres av egne midler avsatt til dette formålet.</p>	

Røst kommune

Kommentar	Departementets vurdering
<p>OLJEVERNBEREDSKAP</p> <p>I følge Klif, Jfr brennpunkt i 2010 og brev til Statoil referert til i Aftenposten primo juni i år, har ikke myndighetene stilt krav til oljeselskapene vedrørende oljevernberedskap. Dette er betenkelig. Oljeselskapene har formulert krav til seg selv som Nofo har fått i oppdrag å utforme og iverksette beredskap i forhold til. Dette vil neppe holde ut fra utsagn om ”verdens beste beredskap” som er lovet iverksatt utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.</p> <p>Røst kommune krever en beredskap som fokuserer på operativ beredskap slik Klif påpeker.</p> <p>Røst er særdeles utsatt i forbindelse med allerede åpnete områder og aktivitet sør og sørvest for Røst. I følge simuleringer vil Røstøyene være første treffpunkt for oljesøl og annen forurensing fra petroleumsfeltene som pr i dag er åpnet ca 9,5 mil fra Røst. Det er grunn til å tro at petroleumsvirksomheten rykker mye nærmere etter 2013.</p> <p>I Røstsamfunnet er det – og har vært – betydelig skepsis mot petroleumsvirksomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Skepsisen begrunnes i at vi har enorme gytefelt for kommersielt tunge fiskebestander og andre viktige arter/bestander. Røst har landets største sjøfuglkoloni med 4 millioner individer samt bestander av sjøpattedyr (steinkobbe, havert og hval). Røstrevet er de siste årene blitt vel kjent.</p>	<p>Temaet Oljevern er sentralt i KI og en rekke undertema vil belyses.</p>
<p>BEREDSKAPSKRAV</p> <p>Røst kommune ønsker – gjerne i et samarbeid med andre – å bidra til et tidsskille innenfor oljevernberedskap gjennom følgende tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myndighetene må stille entydige funksjonskrav til oljevernberedskapen • Etablering av fremskutt oljevernberedskapsbase på Røst som første sannsynlige anslagspunkt • Bruk av stedlig fiskeflåte som gjennom lokalkunnskap kan gå inn i trange og vanskelige farvann. Dette gjelder både sleping av lenser og deltakelse i oppsamling • Utenfor skjærgården må det være tilgang på større fartøyer som kan ta krevende oppgaver i åpen sjø • Utnytte lokalkunnskapen som er levende i nærområdene • En beredskap som skissert for Røst kan lett overføres til andre kommuner/lokalsamfunn • Samarbeid med andre aktuelle kommuner er allerede 	<p>En rekke av de forhold som påpekes vil belyses i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>diskutert</p>	
<p>SAMFUNNSMESSIGE VIRKNINGER Både Lofotrådet og Røst kommune har bedt om at de samfunnsmessige virkninger av petroleumsvirksomhet vurderes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • for lokalsamfunn, næringsliv, miljø og lokalbefolkning • hvilke implikasjoner vil petroleumsvirksomhet, med et annet lønnsnivå og endrede arbeidsforhold, ha som konkurrerende faktor i forhold til blant annet primærnæringene • hva med å opprettholde kompetanse, produksjonsapparat og tradisjoner innenfor eksisterende kystnæringer • hva med opprettholdelse av kvoter/rettigheter innenfor fiskeri og landbruk dersom arbeidskraften går over til petroleumsvirksomhet 	<p>Kommentaren tas til orientering. Samfunns- og næringsmessige virkninger lokalt vil utgjøre en vesentlig del av kunnskapsinnhenting. Flere av de foreslåtte forhold vil adresseres.</p>
<p>TUNNELALTERNATIVET Fra media er vi informert om at det finnes et ”tunnellalternativ”. Dette ønsker vi sterkt å få utredet som en del av kunnskapsinnhenting. Dette alternativet kan gi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reduksjon av helikopterulykker • redusert fare for utslipp • unngå bruk av rigger i nære og gode fiskefelt og dermed unngå konflikter med marine næringer • avklare deponibehov og eventuelle miljøimplikasjoner ved utfylling i sjøområder 	<p>Som en del av KI foreslås det å gjøre en vurdering av en del ulike utbyggingsløsninger.</p>

Salten Regionråd

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Arbeidet med kunnskapsinnhenting Salten Regionråd mener at de tema som olje- og energiministeren presenterte på møtet i Bodø 31. august i stor grad dekker det kunnskapsbehovet vi ser for oss i den videre prosessen. Salten Regionråd er meget godt fornøyd med at OED involverer de regionråd som ligger opptil det nordøstlige Norskehav med i prosessen. Salten Regionråd vil samtidig benytte anledningen til å invitere OED til høringsmøte under regionrådets samling den 14.-15. februar 2012. Bodø kommune vil samtidig benytte anledningen til tilby seg å bli vertskap for høringskonferanse når sammenstillingsrapporten skal fremlegges høsten 2012. Det forutsettes også at OED vil legge opp til en grundig høringsrunde når rapporten er fremlagt.</p>	<p>Kunnskapsinnhentingprosessen har som formål å etablere et bedre kunnskapsgrunnlag om ringvirkninger av petroleumsvirksomhet. Departementet ønsker innspill til det kunnskapsgrunnlaget som vil bli etablert, og det vil bli satt av tid til dette. Sammenstillingsrapporten vil bli tilgjengeliggjort og interesserte parter vil bli invitert til å gi innspill. Frister for innspill vil være i tråd med utredningsinstruksen.</p>
<p>Forventninger til ringvirkninger Det er viktig at kunnskapsinnhenting ikke bare baseres på dagens rammebetingelser og politiske føringer. For fremtidige feltutbygginger må det også sees på mulige endringer av politikken for å få økte ringvirkninger i de nære områder på fastlandet. Det er et krav om at også vår region får driftsorganisasjon, baser og ilandføring når aktiviteten kommer i det nordøstlige Norskehav. Det må her presiseres at Nordland fylkesting har vedtatt Bodø som fylkets lokaliseringstid for fullverdig driftsorganisasjon.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Forventninger til ringvirkninger er et viktig forhold, og analyse av mulige ringvirkninger vil gjøres som en del av KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Det er viktig at det legges opp til at Norges internasjonale leverandørindustri blir forankret i regionen ved åpning av nye områder. Hvordan dette kan oppnås bør stå sentralt i kunnskapsinnhenting.</p> <p>Det må også sees på hva som kan gjøres for at oljeselskapene og leverandørindustrien ser på sine strategier/handlemåter for økte ringvirkninger. OED bør analysere Statoils nye kontraktstrategi. Vår leverandørindustri som skal i kontrakt med Statoil blir nødt til å etablere seg i nærheten til driftsorganisasjonene til selskapet for å få oppdrag. Det må utredes hvordan en i større grad kan påvirke oljeselskapene til å etablere kompetanse i de fylkene hvor ressursene er organisert.</p>	
<p>Industriell anvendelse ved ilandføring av gass</p> <p>De siste 10 årene har det vært en politisk målsetting å øke industriell anvendelse av gass fra 1 til 10 prosent. Denne politiske føringen har Nordland lagt til grunn i sitt arbeid med å finne industrielle mulighetsrom for økt utnyttelse av gassressursene til industrielt formål. Det må i kunnskapsinnhenting utredes hvordan en kan øke verdiskapingen i Nordland ved å bruke større del av petroleumsressursene innenlands. Det er også viktig med økt samhandling mellom olje- og energidepartementet, miljøverndepartementet og nærings- og handelsdepartementet slik at vi kan få en industriell anvendelse av gassressursene.</p> <p>Kunnskapsinnhenting må også utrede/vurdere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landbasert verdiskaping må analyseres når felt/område utbygging vurderes • Etablering av et distribusjonssystem for innenlands bruk av gass • Oljeselskap må få sterkere politiske føringer i forhold til utredning og tilrettelegging av gass til industrielle formål • Etablering av prismekanismer som gjør det mulig å kjøpe gass til markedspris minus transportkostnader • Forbedre og tydeliggjøring av kommersielle rammebetingelser 	<p>Kommentaren tas til orientering. Industriel anvendelse av gass innenlands er omtalt i petroleumsmeldingen (kap. 6.3). Det henvises videre også til kommentar fra Norut og pågående Forskningsrådprogram Gassmaks.</p>
<p>Styrking av oljevern og beredskap i nordre del av Norskehavet</p> <p>Salten Regionråd har vedtatt å gå inn for å styrke oljevernet i Nordland i samarbeid med Lofoten og Vesterålen. Vi har valgt å ta utgangspunkt i Bodø. Vi vil bruke dette ressurscenteret til å aktivere det området som er mellom Norne og Hammerfest beredskapsmessig.</p> <p>Ingen har så mange aktører som vi for å få etablert en nasjonale sikkerhets- og beredskapsklyngen i Bodø.</p> <p>Basert på våre aktører og vedtatt petrostrategi har vi startet en forstudie for styrking av overvåking, beredskap og sikkerhet knyttet til petroleumsvirksomheten. Det er besluttet at vi skal bidra til en styrking av Salten IUA (De interkommunale utvalg for akutt forurensing) i samarbeid med Lofoten og Vesterålen. Salten IUA dekker kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy. Denne styrkingen vil bli koordinert med Kystverket og NOFO, som er blitt bedt om faglig bistand.</p> <p>Kystnær virksomhet og særegne lokale forhold vil medføre behov for styrket oljevernberedskap. Det er nyttig – for ikke å si nødvendig å ta i bruk lokal kunnskap om mestring av kulde, mørke, is, ising, ekstreme værendringer etc. Det bør utredes hvordan styrking av Salten IUA vil bli et effektivt oljeverniltak som vil styrke</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Oljevernberedskap vil være et sentralt tema for KI og innspillet vil adresseres i forbindelse med dette.</p> <p>Departementet noterer tilbudet om å delta i en eventuell innspillgruppe.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>beredskapen i de kystnære områdene. Det må også utredes effekten av å etablere et nasjonalt sikkerhets- og beredskapssenter i Bodø basert på det eksisterende miljøet.</p> <p>Salten Regionråd er av den formening at styrking av overvåking, beredskap og sikkerhet er et viktig tema i kunnskapsinnhenting. Basert på vår satsing og arbeid på dette feltet, kan vi tilby OED å delta i en innspillsgruppe i forbindelse med kunnskapsinnhenting.</p>	
<p>Kompetansemiljøer i Bodø</p> <p>Universitetet i Nordland vil komme med eget innspill til den kommende kunnskapsinnhentingsprosessen. Salten Regionråd vil her vise til det arbeid som skjer på Universitetet i Nordland ved Nordområdesenteret innen ringvirkningsanalyser. Fakultet for biovitenskap og akvakultur kan bistå å kartlegge viktige fiskeriområder i aktuelle kystnære områder, med fokus på redskaps- og fartøytype, sesong etc. Fakultet for samfunnsvitenskap planlegger studier innen beredskap. Det bør utredes hvordan dette miljøet og Nordlandsforskning kan utnyttes for å få en regional stekt lokal/regional fagorientert innhenting av kunnskap i utviklingen av fremtidens petroleumsnæring i nord.</p>	<p>Kompetanse er et tema som vil adresseres i KI og innspillet vil vurderes i denne sammenheng.</p>
<p>Sameksistens mellom fiskerier og petroleumsnæringen</p> <p>I kunnskapsinnhenting må det utredes nøye hva som skal til for å få en reell sameksistens mellom fiskerinæringen og petroleumsnæringen. Flere av de mest interessante områdene for petroleumsnæringen ligger i de samme områder som det pågår et aktivt fiske.</p>	<p>Kommentaren tas til etterretning. Sameksistens mellom petroleum og fiskeri er et meget sentralt tema for KI.</p>
<p>Etablering av feltsenter rundt Luva</p> <p>Gassfeltet Luva er planlagt utbygd på en slik måte at nye gassfunn i området kan tilknyttes og dermed utgjøre et senter/feltsenter. Luva kan med dette bli et senter/feltsenter for framtidige utbygginger i et stort geografisk område. Det må ikke etableres strukturer rundt Luva som forhindrer positive ringvirkninger på land når Nordland VI og VII skal utbygges. Salten Regionråd mener at det må utredes hva en etablering av et slikt senter kan få av betydning for ilandføring og næringsmessig utvikling i Nordland. Dette prosjektet kan få stor betydning for handlingsrommet i vår region i årene framover. Det må derfor utredes hvilken betydning slike utbygginger kan få for ilandføring, framtidig infrastruktur på land og i havområdene utenfor Salten.</p>	<p>Det henvises til lignende kommentar fra Nordland Fylkeskommune. Konkrete vurderinger for utvikling av ett felt er gjenstand for lovpålagte prosesser i henhold til petroleumsloven og vil ikke direkte omhandles i KI.</p>

Scanera Engineering

Har foreslått flere forslag for utredning av utnyttelse av ressurser og løsninger for utvikling av petroleumsressurser:

Kommentar	Departementets vurdering
<ul style="list-style-type: none"> • Leteboring gjennom lukket, flyttbar sylinder satt på havbunnen for å fjernefara for forurensning av omliggende havområder • Produksjonsboring/produksjon av konstanterte olje/gassfunn fra bergrom under havbunnen med tunneler til land. Dette eliminerer faren for forurensning av havet. • Eventuelle gruvedrift etter kull/mineraler/metaller/sjeldne jordarter i forbindelse med de etablerte tunneler etter at olje/gassutvinning er avsluttet. • Utnytting av de geotermiske varmeressursene i borehullene til elektrisk energi, under produksjon av olje/gass (co- 	<p>I KI vil de gjøres en vurdering av mulige løsninger (teknologi, konsepter) for petroleumsvirksomhet, og de mottatte innspillene vil vurderes i denne sammenheng. Utvinning av mineraler osv. ligger utenfor mandatet for pågående KI og vil ikke belyses i denne omgang.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
produksjon) eller etter at brønnene er ferdigproduserte.	

Anders Westlund (Statens Kartverk Bodø)

Kommentar	Departementets vurdering
<u>Tilgjengeliggjøring av kunnskap:</u> Den kunnskapen som blir samlet inn vil utgjøre en stor verdi. Det er viktig at denne verdien kommer flest mulig til gode. Det må ikke bli sånn at kunnskapen innhentes og så bare oppbevares i et eller annet lukket miljø. Kunnskap som finnes må være tilgjengelig , den må være egnet og den må være i bruk . (Et poeng her er at allmenheten bør ha tilgang til kunnskapen, allmenheten har krav på innsyn i forvaltningens beslutningsgrunnlag.)	All kunnskap som innhentes i KI vil offentliggjøres/gjøres tilgjengelig for de som måtte ønske dette. Dette vil også være et krav i eventuelle kontrakter med utøvende fagmiljø/firma.
<u>Ajourhold/vedlikehold av kunnskap:</u> Når kunnskap/data er samlet inn og forhåpentligvis tatt i bruk er det viktig at de blir ajour- og vedlikeholdt. Ajourføring er også viktig for å kunne bygge opp tidsserier og registrere endringer over tid.	Kommentaren tas til orientering. Departementet vil ikke bygge opp et datasenter knyttet til KI. Data vil normalt ajourholdes og oppdateres innen de relevante fagetater/forskningsinstitutter osv.
<u>Krav til innsamlet kunnskap:</u> Det trengs kunnskap som er kvalitetssikret og oppdatert og som alle er enige i.	Kommentaren tas til orientering. God kvalitet på leveranser, herunder kvalitetssikring vil vektlegges i forbindelse med tildeling av kontrakter.
<u>Flerbruk av innsamlet kunnskap:</u> Mange samler inn data til ett spesielt formål. Men kanskje kan dataene brukes også til andre ting?	Som påpekt ovenfor vil innsamlet kunnskap gjøres tilgjengelig. Dette vil således legge til rette for en bred bruk av resultater og data.
<u>Bruk av standarder:</u> Innsamling av kunnskap/data bør skje i hht. en klart definert standard.	I de tilfeller det finnes standarder og definerte formater for dataoppbehandling osv. vil dette tilstrebes benyttet.

Steinar Sørensen

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Bakgrunn for spørsmål 1.</p> <p>Tidligere hadde petroleumsregelverket krav om 0-utslipp til sjø nord for 68 grader (Nord for Lofotodden). Regelverket er nå harmonisert til å gjelde for den norske kontinentalsokkelen og aktivitetsforskriftens §60 "utslipp av oljeholdig vann" krever at produsert vann skal renses slik at det ikke slippe sut mer enn 30 mg olje per liter vann i gjennomsnitt for en måned. I praksis vil det si at en produksjonsinnretning kan slippe ut flere hundre liter råolje per døgn.</p> <p>Spørsmål: Områdene Nordland 6 – 7 og Troms 2 er hovedgyteområde for skrei. Er vi helt sikre på at produsert vann ikke vil skade fiskeegg og larver? Dersom nei – vil departementet vurdere å stille spesielle krav som forhindrer skade på det marine miljøet?</p>	Utslipp av produsert vann er et tema som vil belyses i KI.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

<p>Bakgrunn for spørsmål 2 Selskapet Eni som opererer Goliatplattformen har inngått avtale med lokale kystfiskere for å styrke beredskapen. Fiskerne får opplæring og trening og det utplasseres utstyr som fiskeflåten kan håndtere. Dette er et slags “kystens beredskapsheimevern”.</p> <p>Spørsmål: Vil det være aktuelt fra departementets side å pålegge operatørselskapene en slik form for beredskap for områdene Nordland 6 – 7 og Troms 2?</p>	<p>I KI vil relevante beredskapsløsninger vurderes, herunder det opplegget som er benyttet under leteboring utenfor Finnmark og som er under planlegging for Goliat. Konkrete krav til beredskap for eventuell framtidig, spesifikk petroleumsaktivitet vil stilles av KLIF.</p>
<p>Bakgrunn for spørsmål 3 Lofoten og Vesterålen tar risiko i forbindelse med en olje- og gassutbygging. Ingen vil ta risiko uten å få noe igjen. Statoil har forespeilet oss 2000 arbeidsplasser bundet opp mot landføringsanlegg. Produksjonsteknologi utvikles i raskt tempo. Om noen år er det kanskje både minst risiko og økonomisk fornuftig å ikke etablere ilandføringsanlegg i Lofoten og Vesterålen. Partiet Høyre ønsker å etablere et “beredskapsfond” hvor overskuddet tilfaller kommunen. Når storsamfunnet og oljeselskapene suger ut verdier fra et område er det betimelig at noe av verdien tilfaller lokalt – eks. 1%. Dette er ordninger som gjelder bl.a. i Canada.</p> <p>Spørsmål: Ingen ønsker å ta risiko uten å få noe igjen. Hva kan og vil departementet og Regjeringen gjøre for å sikre at berørte kommuner får noe igjen fra ev. olje- og gassvirksomhet i Nordland 6 – 7 og Troms 2?</p>	<p>Den norske velferdsstaten så vel som den norske modellen for petroleumsvirksomhet står som gode eksempler internasjonalt for en rettferdig deling av goder i samfunnet, og hvor inntektene fra petroleumsvirksomheten benyttes til samfunnets beste i henhold til demokratiets regler. Med tanke på de særskilte utfordringene lokalsamfunnene i nord står ovenfor vil en imidlertid i forbindelse med KI vurdere muligheter for økt næringsaktivitet og verdiskapning i området, innenfor petroleumslovens regler.</p>

Torfinn Bendiksen Invest AS

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Jeg tenker spesielt på den viktige elektriske kraftforsyninga ved eventuell framtidig utvikling på sokkelen. Status i dag er at regionene Lofoten/Vesterålen(LoVe) er i en svært sårbar situasjon. Eksisterende overføringsnettverk har allerede nådd kapasitetsgrensen. Ved en eventuell framtidig utvikling av sokkelen utenfor LoVe-regionen, må derfor krafttilførselen styrkes vesentlig. Like viktig vil det være å sikre morgendagens krav til sikker kraftforsyning, uavhengig av framtidig sokkelutvikling.</p> <p>En mulig fremtidsrettet energiløsning Fiskeriinteresser: Registrerte med interesse at representantene for fiskerinæringen på sine sjøkart hadde merket av viktige områder for næringen. Jeg merket meg også at havområdet på yttersiden, rett vest for Hadsselfjorden mellom Lofoten og Vesterålen, ikke var merket som interessant for fiskerinæringen. Vestavinden, kjent for alle som bor i regionen er en betydelig resurs hele året. Det ligger med andre ord et enormt energipotensial ved å utnytte denne kraften.</p> <p>Annen tilført energi: Fremtidig tilført energi til regionene kan baseres på tre alternativer i fremtiden. 1. Kraftig oppgradering av sentralnettet til Kanstadbotn trafo og videre til LoVe-regionen for overføring av mer stabil energi basert på eksisterende vannkraftproduksjon. 2. Gasskraftproduksjon med CO2 rensing etablert i regionen. 3. Produksjon av vindkraft.</p>	<p>Innspillet tas til orientering. Infrastrukturtiltak, inkludert kraftforsyning relatert til petroleumsvirksomhet, vil adresseres i KI.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Et gasskraftverk vil kreve etablering av infrastruktur for gass før en eventuell utvikling av sokkelen kan gjøre kraftverket selvforsynt. Jeg er ikke overbevist om at befolkningen i regionen vil sette pris på en slik etablering da den setter tydelige spor i et sårbart landskap. Vindturbiner derimot tror jeg kan ha noe for seg. Forutsatt at de etableres i betydelig avstand fra land, vil både visuell støy og støy generert av turbinene bli minimal. Det aktuelle havområdet er av betydelig størrelse der det ligger godt til rette for etablering av flere vindturbincluster.</p> <p>Lokalt kraftpotensial - verdiskapning: Etablering av vindkraft med sitt volumpotensial vil kunne få enorm betydning for regionen som krafteksportør. Mange interessante arbeidsplasser vil kunne etableres. For reiselivsnæringen vil regionen kunne bli et utstillingsvindu der sårbar natur får vist sitt miljøpotensiale.</p> <p>Vindturbiner; Jeg viser til Statkraft sin testing av en flytende vindturbin utenfor Haugesund. Resultatene herfra vil bli svært viktige også for kunnskapsinnhenting når det gjelder etablering i LoVe. En stor ulempe med vindturbiner er den ustabile tilførselen av kraft og dermed problemer med innfasing mot etablert energinettverk.</p> <p>Intelligente strømnett; En stor utfordring blir utvikling av teknologi for å kunne frekvensregulere ustabil vindkraft. Det kreves teknologi både til innfasing mot det etablerte nettet og til temporær lagring. En forsvarlig investerings- og driftskostnad er en annen utfordring. Slik teknologi er p.t. under testing i USA. Her er det etablert flere forskningsprosjekt nettopp med henblikk på vindkraftproduksjon. Testanlegg som er i drift og viser svært gode resultat og potensialet er betydelig. Dette er kostnadskrevenne forskningsprosjekter med en lang tidshorisont. For LoVe vil det allerede nå være viktig å komme i gang med datainnsamling og bearbeiding på brei basis</p>	

Troms Fylkeskommune

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Takk til Statsråden for ei åpen og positiv til den prosessen som nå er startet opp. Jeg la ikke minst merke til at han understreket at dette ikke skulle bli en skrivebordsøvelse i Oslo. Det høres bra ut med våre nord – norske ører.</p> <p>Så vil jeg likevel si at vi har spilt inn før - vi har blitt hørt på uten at våre innspill har blitt veldig lagt vekt på.</p> <p>La meg slå følgende fast: Troms fylkeskommunes grunnleggende forutsetning er at Petroleumsvirksomheten utenfor Nord - Norge skal gi positive samfunnsmessige ringvirkninger. Det gjelder selvsagt også for slik virksomhet i det nordøstlige Norskehavet.</p> <p>Skal man lykkes i å etablere en ny nordnorsk petroleumsprovins må man ha legitime planer for hvordan man skal ta vare på og utvikle ressursene lokalt og regionalt. Kunnskapsinnhenting må bli en viktig del av en slik prosess.</p>	Kommentaren tas til orientering.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Flere viktige spørsmål må stilles i forkant av denne prosessen. Hvilken kunnskap skal innhentes? Hvilke tema skal vektlegges? Hvilke metoder skal benyttes? Hvordan skal prosessen være – både før innhenting, under innhenting og i fortolkningsfasen?</p> <p>Det er avgjørende at prosessen er åpen og at tema og metodevalg må fastsettes i tett samspill med regionale og lokale aktører. Forutsetningen for dette er selvsagt at disse aktørene gis en reell innflytelse og at prosessen skjer i samarbeid med dem.</p>	
<p>Når det gjelder hvilke tema som skal kartlegges og analyseres i tillegg til de næringsmessige ringvirkningene, forutsetter vi at ulike samfunnsmessige forhold gis høyeste prioritet. Her kan nevnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Virkninger for reiseliv og fiskerinæringen - Fremtidens næringsliv? - Nye næringer? - Nye næringskombinasjoner? - Koplingen gass og mineraler - Koplingen petroleum og maritim sektor - Transport og infrastruktur generelt <p>Ser en på tidligere ringvirkningsanalyser har disse i alt for stor grad vært basert på historiske fremskrivninger. Man har ikke sett på hva nye næringer og ny politikk kan føre til... jf. mineraler, jernbane... Vi er svært kritiske til mye av det som er utført på dette området. Den siste analysen som ble lagt fram i juni i fjor kan beskrives som venstrehåndsrultat. Utrederne påpeker selv at de hadde for små rammer og for dårlig tid. Da blir arbeidet deretter.</p> <p>Troms fylkeskommune mener derfor at Kunnskapsinnhenting må starte fra "scratch" og at man ikke må låse seg til allerede eksisterende ringvirkningsanalyser. De nye analysene må evne å se petroleum som en motor for utvikling av samfunnet. Hva er mulig å få til inn i fremtiden?</p> <p>Inn i en slik analyse må en inkludere vurderinger av bruk av virkemidler. Anbudsreglene og internasjonalt regelverk gir rammer for statens handlingsrom til å være en aktiv industri - og samfunnsbygger. Det finnes likevel mange måter man kan sikre regionale og lokale ringvirkninger av petroleumsvirksomheten. Eksempler på tiltak som må utredes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skatteinntekter fra framtidig petroleumsvirksomhet - Infrastrukturetiltak - Støtte til FoU - Miljøstøtte - Offentlig støtte til fremme av risikokapitalinvesteringer - Behov for kompetanseheving 	<p>Innspillene tas til etterretning og en rekke av de foreslåtte momenter vil belyses og vurderes i KI.</p>
<p>Allerede nå er det viktig å få til en storstilt økning i FoU - aktivitet i landsdelen knyttet til petroleum (blant annet beredskap) og til fremtidige næringer som mineral (og koplingen mot gass). Det er også viktig å aktivt stimulere til å inkludere næringslivet i nord i de utbyggings - og driftsfasen som er og som kommer.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering. Flere av de påpekte forhold vil adresseres i KI.</p>
<p>Lokaliseringsspørsmål er og vil bli et viktig element når den nye petroleumsprovinsen skal utvikles og gi landsdelen økt verdiskapning. Både innenfor utdanning og forskning hvor miljøer skal utvikles - og i forhold til konkrete oppgaver som etablering av driftsmiljø og forsyningsbaser. Her forutsetter vi politisk og industriell vilje til å ta noen strategiske valg.</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
Troms fylkeskommune står sterkt bak et krav om å få til en etablering av det 4. driftsmiljø i Norge, lokalisert til Harstad. Dette er helt vesentlig for å videreutvikle kompetansenivået i Nord - Norge og for å få en god utvikling av næringslivet i hele landsdelen. Statoils kontor i Harstad fremstår i dag som selskapets spydspiss for leting og produksjon i nordområdene. Her har man det mest komplette oljemiljøet i Nord - Norge. En styrking av miljøet i Harstad vil også forsterke de miljøene i landsdelen som i dag har sitt virke inn mot petroleumsnæringen.	Kommentaren tas til orientering.
<p>Avslutning: Som sagt: Vi har spilt inn før. Det blei lite lagt vekt på. En demokratisk og åpen prosess ved Kunnskapsinnhenting er viktig om en skal få til utvikling av en ny nordlig petroleumsprovins. Vi forventer å få være med i det videre arbeidet.</p> <p>Det er også viktig at det er politisk og industriell vilje til å ta strategiske valg.</p> <p>Gjør en god jobb nå – så behøves ikke flere forlik i Regjeringen og i Stortinget – og det kan handles.</p>	Kommentaren tas til orientering.

Vesterålen Fiskeripark AS

Kommentar	Departementets vurdering
Områdene utenfor Lo/Ve/Se er særegne og spesielle. En smal kontinentalsokkel kombinert med høy fiskeriaktivitet i store deler av året vil gjøre det utfordrende å skape sameksistens mellom fiskeri og petroleum. Det kan lett oppstå konfliktsituasjoner av ukjent omfang. Vesterålen Fiskeripark AS vil kunne bidra med praktisk kunnskap som kan føre til redusert risiko for konflikt.	Kommentaren tas til orientering.
Utveksling av kunnskap mellom aktører fra forskjellige næringer og myndigheter på ulike plan vil etter vår vurdering være viktige fremover. Vesterålen Fiskeripark kan bidra med å legge til rette ”arenaer” for denne utvekslingen. En har merket seg spesielt behovet for erfaringsoverføring mellom myndigheter, fiskeri og petroleum i denne sammenheng.	Kommentaren tas til orientering.
Manglende eller lite utbygd oljevernberedskap i området, er fremholdt som et argument mot åpning for petroleumsvirksomhet i området. Vesterålen Fiskeripark kan bidra med å kartlegge dagens situasjon innen beredskap. Videre kan Fiskeriparken skaffe oversikt over hvilken kapasitet som finnes i regionene, med tanke på oppbygging av en troverdig oljevernberedskap, med størst mulig bruk av regionens egne ressurser. Det vises i denne forbindelse til at det er uttrykt politisk vilje til å engasjere fiskeflåten i beredskapen, i større grad enn det som er tilfelle i dag.	Kommentaren tas til orientering. Oljevern er et tema som vil adresseres og her vil defineres studier som utlyses i henhold til regler for offentlige anskaffelser.
Vesterålen Fiskeripark synes å registrere at fiskerivirksomheten i Lo/Ve/Se er mangelfull dokumentert og beskrevet. Vesterålen Fiskeripark kan innenfor dette emne bidra med innhenting av data og beskrivelse av fiskerivirksomheten i området. Ettersom dette temaet er særlig viktig i forhold til nødvendige ”avgrensninger” mellom en eventuell petroleumsvirksomhet og fiskerivirksomhet, antar Fiskeriparken at dette blir en viktig del av kunnskapsinnhenting.	Kommentaren tas til orientering. Dokumentasjon av lokal fiskeriaktivitet er et tema som vil adresseres i KI.
Vesterålen Fiskeripark vil kunne bidra med en detaljert beskrivelse av forskjellige fiskeriaktiviteter til ulike tider av året; med utgangspunkt i kunnskap om næringen lokalt og regionalt, samt	Kommentaren tas til orientering. Eventuelle studier som defineres vil utlyses i henhold til regler for offentlige

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
praktisk forståelse av utøvelsen av virksomhetene. Beskrivelsen vil også støtte seg til registre og databaser i offentlige og halvoffentlige institusjoner/organisasjoner	anskaffelser.

Vesterålen Regionråd

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Som kjent har Olje- og energidepartementet lang erfaring med å gjennomføre konsekvensutredninger i henhold til petroleumsloven. Over tid har det derfor utviklet seg et miljø med særlig kompetanse på dette området. Samtidig er områdene utenfor Lo/Ve/Se særegne på en rekke områder. Dette medfører at utfordringene knyttet til KI/KU i området er spesiell. Selv om det etablerte fagmiljø innenfor KU-prosesser, vil tillegges en hovedrolle i KI, bør deler av arbeidet med fordel bli utført av lokale og regionale kunnskapsmiljø. Det er viktig å synliggjøre at regionen har nødvendig kompetanse til å fylle kunnskapshullene innenfor temaer som krever lokalforståelse og –kunnskap.</p> <p>Nedenfor vil det derfor skisseres områder som de lokale og regionale kompetansmiljøene bør involveres i med hensyn til gjennomføringen av KI.</p>	Departementet har som intensjon å benytte lokal /regional kompetanse i størst mulig grad, og innenfor de normale reglene for offentlige anskaffelser.
<p>Fiskeri</p> <p>Den offentlige faktakunnskapen om fiskeriene i Lo/Ve/Se baserer seg på opplysninger i forvaltningsplanen for Barentshavet – Lofoten. Beskrivelsen er generell og bygger blant annet på sporing av fiskefartøy over 21 m, samt sluttседdelstatistikk. Ettersom de fleste fiskefartøy i området består av båter under 21 m, gir dette derfor ikke et tilstrekkelig bilde av fiskeriaktiviteten.</p> <p>Innenfor kategorien “virkning for fiskeri og havbruk”, er det skissert behov for en mer detaljert beskrivelse av fiskerivirksomheten i området. Målsettingen bør være å få kunnskap om hvilke fiskere og fartøygrupper som kan bli berørt av petroleumsvirksomhet. Ettersom forholdet mellom fiskeri og petroleum vil bli vektlagt i den offentlige debatten i tiden fremover, vil det være viktig at beskrivelsen blir gjenkjennelig, både av fiskerinæringen og befolkningen for øvrig. Samtidig vil kunnskapen om fiskeriene kunne danne grunnlag for politiske og operasjonelle avgjørelser i forhold til eventuell petroleumsvirksomhet i Lo/Ve/Se. Dette kanskje særlig i forbindelse med planlegging av oljevernberedskap, hvor fiskeflåten kan være en del av beredskapen. Det vises til temaer under hovedkategorien “oljevernberedskap”. Fartøymassen i området må inndeles etter lengde, redskapsvalg og lokal tilhørighet. Beskrivelsen må derfor ta utgangspunkt i fartøydata fra offentlige registre og sammenholdt med lokal kunnskap om driftsmønster, redskapsvalg og fangstområder. Ettersom fiskerne kun anmodes om å melde inn redskap til kystvakta, vil data derfra ha begrenset verdi. Dette gjelder i særlig grad for fiskeriaktivitet utenom de store sesongfiskeriene. Data fra kystvakten vil imidlertid ha stor verdi når det gjelder å få oversikt over de mest brukte fiskefelt for ulike fangstredskap.</p> <p>Det vil i tillegg være behov for å intervju lokale representanter for næringen med sikte på å dokumentere typiske driftsopplegg for ulike “fiskevær” i området. Kunnskapen som avledes av beskrivelsen av fiskerivirksomheten vil også kunne brukes til beregning av andre samfunnsmessige konsekvenser av petroleumsvirksomhet i området.</p>	Kommentaren tas til etterretning. Innspillet vil benyttes når departementet skal spesifisere innholdet i de relevante temastudiene.

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Oljevernberedskap</p> <p>Etter hvert som petroleumsvirksomheten blir mer kystnær, vil fokus på oljevernberedskapen bli større. Som følge av spesiell topografi, med mange øyer og sund med til dels kraftige strømmer, er det grunn til å anta at det vil settes høye krav til oljevernberedskap dersom Lo/Ve/Se åpnes for petroleumsvirksomhet.</p> <p>Også i en situasjon der området ikke åpnes, vil behovet for en gjennomgang av beredskapssituasjonen være tilstede. Dette har sammenheng med aktivitet i kystnære områder i Norskehavet som allerede er åpnet, samt at eksisterende beredskap neppe vil takle et større utslipp fra et mulig skipshavari.</p> <p>Det er en uttalt politisk målsetting å involvere fiskeflåten i oljevernberedskap. Med unntak av forestående oppbygging av kystnær oljevernberedskap i Finnmark, der fiskefartøy er engasjert, er det mangelfull erfaring med bruk av fiskefartøy i større målestokk.</p> <p>Det vil ikke være usannsynlig at en gjennomgang av beredskap vil konkludere med at denne er utilstrekkelig. Det vil derfor være viktig at regionens ulike kompetansemiljø innen oljevern involveres i gjennomgangen. Det bør også være et klart siktemål at lokale og regionale interesser ivaretas dersom gjennomgangen konkluderer med behov for styrking av oljevernberedskapen i regionene. Dette gjelder også fiskefartøyers muligheter til å påta seg en beredskapsrolle. I den sammenheng bør eventuelle oppgraderingskostnader estimeres. Sikkerhetsbestemmelsene for henholdsvis fiskefartøy og beredskapsfartøy bør gjennomgås, med sikte på harmonisering av sikkerhetsstyringssystemene.</p> <p>Det bør videre foretas en generell gjennomgang av regionenes fiskeflåte med hensyn til egnethet for deltagelse i oljevernberedskap på ulike nivå. Dersom resultatene av en eventuell gjennomgang av beredskapssituasjonen i Lo/Ve/Se når det gjelder oljevern, tilsier en styrking av tiltakene på området, kan dette inngå som en del av ringvirkningsanalysen.</p>	<p>Oljevernberedskap er et tema som vil bli viet stor oppmerksomhet i KI. Det mottatte innspillet vil inngå i dette arbeidet.</p>
<p>Oppsummering</p> <p>Det er Vesterålen regionråds oppfatning at de to kategoriene som er omtalt her, vil kunne være viktig for regionene å påvirke innretning for. Regionene har uten tvil tilstrekkelig kunnskap, både i form av kompetansemiljø og enkeltpersoner, til å være i posisjon for å påta seg en vesentlig rolle i KI. Regionrådene bør også involvere seg i prosessen med fastsettelsen av tematikken i KI.</p>	<p>Departementet er enig i regionrådets vurdering og håper å kunne trekke på de relevante kompetansemiljø og –personer.</p> <p>Regionrådet vil også inviteres til videre involvering i prosessen, herunder kommentering knyttet til fastsetting av tema for KI.</p>

Værøy Fiskarlag

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Årsmøtet i Værøy Fiskarlag stiller seg positiv til den videre kunnskapsinnhenting, og er tilfredse med at videre utredninger skjer uten formelle bindinger til petroleumsloven § 3-1. Værøy Fiskarlag er opptatt av å bevare fiskerinæringas posisjon i ytre Lofoten. Fiskeriene utgjør bærebjelken for bosetting og næringsaktivitet i øykommunene Værøy og Røst. Det er derfor viktig at fiskerinæringa sikres gode rammebetingelser i framtiden, og ikke utsettes for de ulemper som vil følge med det å etablere offshore petroleumsvirksomhet på de viktige fiskefeltene utenfor disse øyene (havområdet som kalles Nordland VI og tilstøtende</p>	<p>Kommentaren tas til orientering.</p>

Program for kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i uåpnede deler av det Nordøstlige Norskehav

Kommentar	Departementets vurdering
<p>områder).</p> <p>Værøy Fiskerlag ber om at det som en del av kunnskapsinnhenting som nå skal gjennomføres, lages en rapport for Værøy kommune og en rapport for Røst kommune som kan konkretisere virkninger av petroleumsvirksomhet i Nordland VI. Det er viktig at det gis en troverdig framstilling av <u>negative</u> og evt. <u>positive</u> virkninger for disse to kommunene.</p>	<p>Kommunene tilgrensede til de relevante havområdene vil inngå i analysene i KI. Det legges imidlertid ikke opp til å gjennomføre analyser for hver enkeltkommune isolert, men å analysere på et mer helhetlig og regionalt perspektiv.</p>
<p>Når det gjelder negative virkninger for fiskerinæringa på Værøy og Røst som følge av olje- og gassvirksomhet, ber vi om at følgende problemområder konkretiseres og klarlegges spesifikt gjennom arbeidet med kunnskapsinnhenting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Skremmeeffekter for fisk samt arealkonflikter i forbindelse med regelmessig seismikkskyting</i> • <i>Arealkonflikter som følge av ulike utbyggingsløsninger samt rørledninger etc på havbunnen</i> • <i>Konsekvenser av små og større oljeutslipp i kjernegyteområdet for viktige fiskebestander</i> • <i>Økt risikobilde knyttet til oljetankere som skal bøyelaste i viktige gyte- og fiskeriområder</i> • <i>Langsiktige negative virkninger av oljevirksomhet, jf. fiskernes erfaringer fra Nordsjøen</i> 	<p>Flere av de foreslåtte problemområder vil adresseres i KI.</p>
<p>Værøy Fiskerlag har liten tro på nevneverdige positive virkninger for Værøy og Røst som følge av petroleumsvirksomhet i Nordland VI. Men vi registrerer imidlertid at enkelte av våre sambygdingar har store forventninger om lokale ringvirkninger og ”oljearbeidsplasser” dersom våre nærområder åpnes for offshorevirksomhet. Vi ber derfor om at følgende konkrete punkter avklares tydelig med hensyn på mulighetene for slik aktivitet på Værøy og på Røst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reell mulighet for at det bygges ilandføringsanlegg for olje på Værøy og på Røst? • Behov for offshorebaserte baser på Værøy og Røst (supply, forsyning, utstyrslager m.m.)? • Evt. transport av offshore-arbeidere (med hensyn på Værøy Heliport og Røst Lufthavn)? • Dannelse av lokal leverandørindustri og annen tjenesteyting rettet mot offshoreaktiviteten? • Etablering av lokale driftsenheter/administrasjon for drifting av nærliggende oljefelt? • Konkret og sannsynlig estimat for nye arbeidsplasser på Værøy/Røst som følge av åpning? • Vil boligprisene på Værøy/Røst skyte i været hvis Nordland VI åpnes for offshoreaktivitet? 	<p>Innspillene vil vurderes i den nærmere spesifiseringen av innholdet i de enkelte tematiske analysene i KI. Så konkrete analyser på kommunenivå vil være avhengig av utformingen av scenariene for petroleumsvirksomhet (i virkeligheten av funn og utvikling av petroleumsressurser), og om så konkrete analyser vil gjøres for Værøy og Røst er derfor ikke avklart på dette tidspunkt. De momenter som trekkes frem er uansett interessante å belyse i KI om dog gjerne på et mer regionalt og totalt nivå.</p>

Willy Olsen

Kommentar	Departementets vurdering
<p>Har oversendt dokumentene “Fiskeripolitiske strategier i Vesterålen – status og viktige utviklingstrekk for fiskeriene i Vesterålen” (del 1) og “Fiskeripolitiske strategier i Vesterålen” (del 2). Del 2 er angitt som uferdig og ikke vedtatt mens statistikkdelen er angitt som korrekt og brukbar. Dokumentene er utarbeidet av Vesterålen Fiskeripark A/S på oppdrag av Vesterålen regionråd</p>	<p>Dokumentene inneholder nyttig informasjon om fiske i Vesterålen og denne dokumentasjonen vil benyttes i det videre arbeid med KI.</p>